

Innst. 139 L

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 12 L (2009–2010), jf. Ot.prp. nr. 108 (2008–2009)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Justisdepartementet legger fram forslag til ny politiregisterlov. Forslaget tilsvarer forslaget i Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) som ble fremmet i forrige sesjon.

I proposisjonen foreslås det at dagens lov om strafferegistrering, som er fra 1971, avløses av en ny og moderne lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven). Lovforslaget regulerer politiets, herunder Politiets sikkerhetstjenestes og påtalemyndighetens, behandling av opplysninger. Det å samle inn, vurdere, systematisere, lagre og utlevere opplysninger er en vesentlig og nødvendig side ved moderne politiarbeid for å oppklare eller forebygge kriminalitet. Samtidig kan slik bruk gi uheldige personvernmessige konsekvenser.

De internasjonale krav til personvern, som i stor grad må sies å være foranlediget av den teknologiske utviklingen, har gjort det dels nødvendig og dels ønskelig å foreta betydelige endringer i dagens regler. Hensikten med lovforslaget er å sikre at personvernet ivaretas samtidig som det skal bidra til at politiet og påtalemyndigheten kan løse sine oppgaver på en effektiv måte.

Lovforslaget vil i mindre grad endre politiets og påtalemyndighetens daglige arbeid og arbeidsmåter, men det vil på alle nivåer kreves tydelighet i forhold til hvorfor man samler inn og hvordan man bruker

opplysninger. Samtidig ivaretar politiregisterloven etter departementets mening de særlige behov som gjør seg gjeldende ved politiets behandling av opplysninger, og gjør den dermed til et bedre verktøy for politiet enn personopplysningsloven.

Reglene om taushetsplikt og utlevering av opplysninger er en sentral del av lovforslaget. Nytt er at regelverkene om taushetsplikt og utlevering samles i én lov, noe som sikrer både ensartethet og bedre brukervennlighet. Nytt er også at regulering av blant annet DNA- og fingeravtrykksregistrene foreslås flyttet fra straffeprosessloven til politiregisterloven. Samlet sett fører disse og enkelte andre forslag til at man etablerer et klarere skille mellom behandling av opplysninger, som vil bli regulert av politiregisterloven, og prosessuelle forhold, som fortsatt vil bli regulert av straffeprosessloven.

Lovforslaget inneholder videre dels betydelig omarbeidete regler om vandelskontroll og politiattester. Nytt er blant annet at det foreslås særlige regler om utstedelse av politiattest når straffbare handlinger ble begått av unge lovbrutere.

1.2 Politiets og påtalemyndighetens registre og andre systemer

1.2.1 Innledning

Politiet og påtalemyndigheten disponerer over en rekke registre med ulike funksjoner. Disse kan deles inn i tre hovedkategorier: administrative registre, forvaltningsregistre og registre til bruk i kriminalitetsbekjempelsen. Den sistnevnte kategorien omfatter også registre som brukes til politiets bistand og hjelpetjeneste. De fleste registre til bruk i kriminalitetsbekjempelsen kan igjen deles inn i tre kategorier: reaksjonsregistre, saksbehandlingsregistre og operative registre. De resterende registre til bruk i kriminalitetsbekjempelsen, som ikke faller inn under de nevnte kategoriene, kalles gjerne for politiets "ar-

bedsregistre". Begrepet er en samlebetegnelse på de registre som brukes til å forebygge, avdekke, stanse og forfølge straffbare forhold. Siden politiregisterloven ikke vil regulere politiets administrative registre og forvaltningsregistre, gir departementet i proposisjonen kun en kort oversikt over de mest sentrale registre og systemer som brukes i kriminalitetsbekjempelsen, og hva som er deres rettslige grunnlag. Det vises til kapittel 3 i proposisjonen.

1.2.2 Nasjonale og internasjonale rammer for lovforslaget

Personopplysningsloven gir generelle regler om behandling av personopplysninger og er dermed også retningsgivende for politiregisterloven. I tillegg finnes det internasjonale regelsett som er av betydning for utformingen av regler om behandling av personopplysninger i politiet og påtalemyndigheten. Noen av disse er konvensjoner som er folkerettslig bindende for Norge, mens andre er anbefalinger som ikke er rettslig bindende. Av særlig betydning i denne sammenheng er Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK), som gjennom menneskerettsloven er gjort til norsk lov.

Av sentral betydning for utformingen av lovforslaget var også EUs rammebeslutning om personvern i tredje søyle, som ble vedtatt på Rådsmøtet i november 2008. Rammebeslutningen regulerer behandling av personopplysninger innenfor rammene av politisamarbeid og annet rettslig samarbeid i straffesaker. Norge er tilknyttet Schengen-samarbeidet, og rammebeslutningen ble ansett for å være Schengen-relevant og Norge vil derfor bli bundet av rammebeslutningen forutsatt Stortingets samtykke. Departementet har tatt sikte på å implementere rammebeslutningens bestemmelser i lovforslaget, slik at det i forbindelse med ratifisering ikke vil være nødvendig med ytterligere endringer i norsk lov.

1.2.3 Lovens formål, definisjoner og virkeområde

Departementet foreslår at loven skal gjelde for all behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten, med unntak av behandling av opplysninger som er del av politiets forvaltningsvirksomhet eller sivile gjøremål, eller som reguleres av SIS-loven. Loven gjelder også Politiets sikkerhetstjeneste (PST), inkludert behandling av opplysninger i tjenestens forvaltningsvirksomhet.

Loven foreslås videre å gjelde for elektronisk behandling av opplysninger om både fysiske, juridiske og døde personer og delvis om gjenstander, noe som innebærer et utvidet virkeområde i forhold til personopplysningsloven. Begrunnelsen for dette er at man anser det hensiktsmessig å ha et samlet regelverk for behandling av samtlige opplysninger. Politiets be-

handling av opplysninger kan være like inngripende for bedrifter som for personer, og i tillegg vil det ofte være vanskelig å trekke grensen mellom personopplysninger og opplysninger om juridiske personer og gjenstander. Manuell behandling omfattes bare av loven dersom opplysningene inngår eller skal inngå i et register.

Departementet foreslår at politiregisterloven også fullt ut skal gjelde for behandling av opplysninger i straffesaker. Begrunnelsen for dette er dels at rammebeslutningen om personvern i tredje søyle omfatter behandling av opplysninger i straffesaker og dels en erkjennelse av at man ikke kan unnta store deler av behandlingen av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten fra generell personvernlovgivning.

Departementet tar sikte på at det i forskriften gis et eget kapittel om behandling av opplysninger i straffesaker, der man dels tilpasser lovens bestemmelser for straffesaksbehandling og dels presiserer hvordan for eksempel bestemmelser med henvisning til straffeprosessloven skal anvendes. Det er på denne bakgrunn departementet foreslår at det gis en egen bestemmelse i lovforslaget om at det kan gis forskrifter om lovens anvendelse på behandling av opplysninger i straffesaker.

1.2.4 Krav til behandling av opplysninger

Departementet foreslår at de grunnleggende personvernrettslige prinsippene om formålsbestemthet, nødvendighet og opplysningens kvalitet (relevans, tilstrekkelighet og korrekthet) også kommer til anvendelse for politiets behandling av opplysninger.

Når det gjelder kravet til formålsbestemthet foreslås det at opplysninger kan behandles til det formålet de er innhentet for eller til andre politimessige formål, med mindre det i lov eller i medhold av lov er bestemt at opplysningene kan brukes til andre formål.

Departementet har sett det som viktig å innarbeide nødvendighetskravet i forhold til opplysninger som behandles utenfor den konkrete straffesaksbehandlingen, men som like fullt skjer i kriminalitetsbekjempende øyemed. For behandlingen av opplysninger under etterforskning ser departementet ikke behov for særskilt regulering ut over det som følger av straffeprosessloven. På et rent forebyggende stadium vil det derimot være av betydning å få frem at det må være en viss tilknytning mellom en kriminell virksomhet og de personer som det må anses nødvendig å behandle opplysninger om. Departementet foreslår derfor i lovforslaget hva nødvendighetskravet innebærer for de ulike politimessige formålene. For Politiets sikkerhetstjeneste (PST) foreslås særskilte regler om nødvendighetskravet.

Hvilke krav som stilles til opplysningenes kvalitet foreslås regulert i lovforslaget. Med opplysning-

gens kvalitet menes i denne sammenheng at opplysningene skal være relevante og tilstrekkelige for formålet med behandlingen. I tillegg skal opplysningene være korrekte og oppdaterte, og ikke lagres lenger enn hva som er nødvendig ut fra formålet med behandlingen.

Det er videre krav om at opplysningene skal være korrekte og oppdaterte. Kravet om korrekte opplysninger er ikke uproblematisk for politiet, som mottar en rekke ikke-verifiserte opplysninger, eksempelvis fra kilder og informanter og i form av tips fra publikum. Såfremt det er nødvendig for å oppnå et lovbestemt formål, må politiet utvilsomt tillates i stor grad å innhente usikre, eller ikke-verifiserte, opplysninger. Departementet anser det imidlertid som viktig at det skjer en kvalitetssikring av slike ikke-verifiserte opplysninger i den videre behandlingen av dem. Kravet til korrekthet innebærer i utgangspunktet at opplysningene skal være riktige. På den annen side vil kravet til korrekthet også være oppfylt dersom opplysningene er riktig gjengitt.

Departementet foreslår videre særskilte regler om behandling av særlig sensitive opplysninger, som for eksempel religiøs overbevisning og helsemessige eller seksuelle forhold. For denne kategori opplysninger gjelder et skjerpet nødvendighetskrav ved at slike opplysninger bare skal kunne behandles dersom dette er strengt nødvendig for formålet med behandlingen.

Selv om de grunnleggende kravene om formålsbestemthet, nødvendighet og opplysningens kvalitet gjelder for politiets behandling av opplysninger, er det behov for å gjøre unntak fra disse kravene dersom det er nødvendig for å bekjempe kriminalitet. Politiet har uten tvil et behov for å kunne innhente opplysninger som man på innhentingstidspunktet vet lite om betydningen av, men som det er et behov for å kunne sjekke ut. Under etterforskning har politiet i kraft av straffeprosessloven forholdsvis vide rammer for innhenting av opplysninger, og der må slike opplysninger kunne behandles så lenge det er nødvendig for etterforskningen. Behovet for en særskilt regulering oppstår således først og fremst utenfor den konkrete straffesaksbehandlingen, enten det gjelder opplysninger som tilflyter politiet uavhengig av opprettet sak, eller det gjelder opplysninger fra straffesak som vurderes brukt i forebyggende øyemed. Departementet foreslår på denne bakgrunn en regel om at politiet i en periode på inntil 4 måneder skal ha anledning til å behandle opplysninger til kriminalitetsbekjempelse selv om kravene til formålsbestemthet, nødvendighet og relevans ikke er oppfylt. Opplysninger som er registrert i henhold til 4-månedersregelen skal ikke utleveres, med mindre det er strengt nødvendig for å avklare om de grunnleggende kravene er oppfylt.

Departementet foreslår et eget kapittel i lovforslaget som regulerer reaksjonsregister, vaktjournal, kriminaletterretningsregister, DNA-register og fingeravtrykk- og fotoregister. Begrunnelsen for behovet for lovfesting er noe forskjellig for de ulike registrene. Det foreslås et pålegg om at det gis egne forskrifter til hvert register eller system.

1.2.5 Informasjonssikkerhet, internkontroll og sporbarhet

Informasjonssikkerhet og internkontroll er to grunnleggende elementer i behandlingen av alle de personømfintlige opplysninger som behandles i politiet, såvel av hensyn til personvernet som av hensyn til politiets eget behov for at sensitive opplysninger holdes skjermet for uvedkommende.

Departementet foreslår at det i loven gis overordnede bestemmelser om informasjonsplikt og internkontroll, og at de nærmere reguleringer gis i form av forskrift.

Departementet foreslår videre som noe nytt at politiets informasjonssystemer skal være sporbare. Dette vil være et viktig kontrollerende tiltak i forhold til at reglene i politiregisterloven overholdes. Formålet med slik sporbarhet, som i praksis kan skje ved logging, vil blant annet være etterprøvbarehet i forhold til uautorisert bruk, hvilket må antas å kunne ha en viss forebyggende effekt i forhold til lekkasjer. Opplysningene som genereres ved slik sporbarhet må også generelt kunne benyttes til å administrere systemet, og avdekke og oppklare sikkerhetsbrudd, uavhengig av om det er en ansatt som er årsak til bruddet.

1.2.6 Taushetsplikt og utlevering av opplysninger

I lovforslaget sondres det mellom utlevering og tilgang til opplysninger, og politiets og påtalemyndighetens taushetsplikt. Det er imidlertid en nær sammenheng mellom reglene om utlevering og taushetsplikt, idet adgangen til å utlevere opplysninger knyttes direkte til bestemmelsene om taushetsplikt. Det innebærer at politiet og påtalemyndigheten kan utlevere opplysninger dersom det er adgang til dette etter reglene om taushetsplikt. I tillegg foreslås det en egen bestemmelse for utlevering av opplysninger til utlandet, der det åpnes for at opplysninger kan utleveres eller på annen måte gjøres tilgjengelig dersom det følger av rettsakter eller avtaler som er bindende for Norge.

Departementet foreslår, i motsetning til hva som er gjort i den alminnelige personopplysningsloven, å regulere politiets og påtalemyndighetens taushetsplikt i politiregisterloven.

Etter gjeldende rett er det utelukkende taushetspliktreglene som danner utgangspunktet for politiets interne bruk av opplysninger. Departementet finner

en slik tilnærming ikke lenger treffende i en tid der elektroniske saksbehandlingssystemer gjør det mulig at alle ansatte i etaten kan få tilgang til de opplysninger som er lagret i disse systemene. Skjerming av opplysninger ivaretas således i dag i større grad av tilgangsbegrensninger enn av taushetspliktsbestemmelser. Departementet har tatt høyde for denne utviklingen og foreslår at politiets bruk av opplysninger internt også knyttes til adgangen til å få tilgang. Departementet foreslår derfor at opplysninger i politiet fortsatt i det alt vesentlige kan brukes fritt internt til de formål som omfattes av politiregisterloven, noe som innebærer at opplysningene kan brukes til de ulike politimessige formål så sant tjenestemessig behov tilsier det.

Ved utformingen av de gjeldende taushetspliktsbestemmelsene for politiet og påtalemyndigheten i henholdsvis straffeprosessloven, politiloven og strafferegistreringslovene har man tatt utgangspunkt i hvilket formål opplysningene er innhentet for, og sekundærbruken er regulert deretter. Departementets lovforslag er bygget opp på en annen måte. Her vil det være styrende hvilke formål opplysningene utleveres til, uavhengig av hvor de kommer fra, så lenge de kommer fra annet politimessig arbeid. Reelt blir forskjellen ikke så stor, men oppbyggingen er annerledes. Ved å ta utgangspunkt i formålet med utleveringen, har departementet også forsøkt å ta opp i taushetspliktsreglene de personvern hensyn som gjør seg gjeldende ved utleveringen.

Det mest sentrale skille går mellom utlevering av opplysninger til politimessige formål, det vil si at utlevering skjer i politiets egen interesse, og utlevering til andre formål, herunder til politiets forvaltningsvirksomhet og til offentlige og private mottakere i deres interesse. Når det gjelder realiteten innebærer lovforslaget imidlertid ingen betydelige endringer i forhold til gjeldende rett.

For så vidt gjelder flyten av opplysninger til politiets forvaltningsvirksomhet, foreslår departementet at hjemmelen for utlevering fremgår av politiregisterloven, og forslaget innebærer ingen endring i forhold til gjeldende rett. Det samme gjelder for utlevering av opplysninger til offentlige organer eller private i deres interesse. Her vil det imidlertid være nødvendig å gi utfyllende forskrifter, der man vil sondre mellom opplysninger som kommer fra henholdsvis registre, straffesaker og politiets øvrige politimessige virksomhet.

Når det gjelder utlevering av opplysninger i politiets interesse foreslås det ingen nevneverdige endringer i forhold til gjeldende rett. Således foreslås det ingen begrensninger i adgangen til å bruke opplysningene til behandling av den enkelte straffesak. Den generelle adgang for politiet til å formidle opplysninger til andre offentlige organer i forebyggende øye-

med videreføres også, og til andre mottakere kan opplysninger også utleveres i forebyggende eller avvergende øyemed hvis det fremstår som nødvendig. Bruken av opplysningene til straffesaksbehandling eller forebygging, gjelder i vid utstrekning også ved utlevering til utlandet.

Adgangen til i straffesak å utlevere opplysninger til allmennheten reguleres i lovforslaget. Etter forslaget foreslås denne form for utlevering gitt en vesentlig mer konkret lovmessig forankring enn i gjeldende straffeprosesslov. Det forutsettes også at den mer konkrete regulering skal gis ved forskrift og ikke ved rundskriv fra riksadvokaten, slik tilfellet er i dag.

Politiet behandler i stor grad personopplysninger som ikke er verifiserte. Det foreslås ikke noe forbud mot å utlevere slike opplysninger, men i lovforslaget foreslås nærmere regler om hvordan dette bør skje, blant annet at det skal opplyses at opplysningene er forbundet med usikkerhet.

1.2.7 Vandelskontroll

Vandelskontroll, og da særlig utstedelse av politiattester til ulike formål, har økt betydelig i de senere årene. Det er nå også fast praksis at hjemmelen for vandelskontroll forankres i særlovgivningen, som regulerer angjeldende område. Det er derfor viktig at det gis overordnede og generelle regler, der det blant annet gis anvisning på til hvilke formål vandelskontroll kan foretas og hvilke opplysninger som kan utleveres.

Departementet benytter begrepet "vandelskontroll" som en felles betegnelse for de ulike kontroller av hvorvidt en person er egnet for en stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon, eller om han har hatt befatning med straffbare handlinger som gjør ham uegnet. Det dreier seg om følgende:

- politiattest
- vandelsvurdering
- straffattest

Politiet har i dag adgang til å utstede straffattester inneholdende opplysninger fra strafferegisteret til bruk i strafferettspleien. Dette foreslås videreført. Til bruk utenfor strafferettspleien utstedes politiattest etter strafferegistreringsloven. I sin alminnelighet er hensynet bak ordningen å forhindre at en person får en stilling med videre som han eller hun ikke er egnet for på grunn av ilagte reaksjoner som en følge av straffbare handlinger.

Departementet ser at det ikke er mulig å regulere uttømmende hvilke formål det skal kunne utstedes politiattest for, idet en slik regulering antas å gripe for sterkt inn i det behov det åpenbart er for å kunne bestemme dette gjennom spesiallovgivning. På den annen side mener departementet at det er et sterkt behov for harmonisering, idet spesiallovgivningen i stor grad spriker med hensyn til hvilke formål attester ut-

stedes for. Departementet foreslår at det gis en bestemmelse som generelt angir hvilke formål som bør berettigede bruk av vandelskontroll.

Hvilke opplysninger som anmerkes på en politiattest er i utgangspunktet avhengig av hva som er bestemt i hjemmelsgrunnlaget. Departementet foreslår likevel at det i politiregisterloven fastsettes visse faste rammer for hvilken utforming politiattester kan få, slik at hjemler for utstedelse av politiattest i spesiallovgivningen må holde seg innenfor de rammene som er fastsatt i politiregisterloven.

I lovforslaget skilles det mellom ordinær politiattest og uttømmende politiattest. I tillegg kan begge typer politiattester være utvidet eller avgrenset.

Med ordinær politiattest menes attester, der anmerkningen av de ulike strafferettslige reaksjoner med videre regelmessig vil være tidsbegrenset. I motsetning til systemet i dagens strafferegistreringslov, der det negativt avgrenses hva politiattest ordinært ikke skal inneholde, foreslås at man positivt angir hva en ordinær politiattest skal inneholde. Forslagene innebærer i det alt vesentlige en videreføring av gjeldende rett. Imidlertid foreslås at påtaleunntatelser ikke tas med i de ordinære politiattester.

Videre foreslås som den alminnelige regel at alle reaksjoner innenfor de siste 3 år anmerkes i politiattest. Dette innebærer en økning i perioden hvor bøter anmerkes, fra 2 til 3 år. For de mer alvorlige forbrytelser hvor det idømmes ubetinget fengsel over 6 måneder, eventuelt forvaring, samfunnsstraff med subsidiær fengselsstraff på over 6 måneder, tidsbestemt rettighetstap og overføring til psykisk helsevern, foreslår departementet at det som i dag bør gjelde en 10-årsfrist. Det foreslås unntak fra 3-årsregelen for unge lovbytere. Hvor den domfelte var under 18 år på gjerningstidspunktet, og det siden ikke er påløpt nye strafferettslige reaksjoner, foreslås at straffer som ordinært ikke skulle anmerkes lengre enn 3 år ikke skal anmerkes etter 2 år.

Med uttømmende politiattest menes attester der tidsbegrensningene som er fastsatt for ordinær attest ikke gjelder. Dette innebærer at man på uttømmende attester i utgangspunktet anmerker alle strafferettslige reaksjoner med videre uansett hvor lang tid som er gått siden reaksjonen ble ilagt. Departementet foreslår imidlertid også i forhold til uttømmende attest visse begrensninger, og de fleste av disse er nye i forhold til gjeldende rett. En vesentlig endring i forhold til dagens ordning har sammenheng med at departementet foreslår at opplysninger i reaksjonsregisteret skal kunne sperres etter nærmere regler som vil bli fastsatt i forskriften. Opplysninger som er sperret vil da ikke lenger vises på politiattester, men politiet vil fortsatt ha tilgang til opplysningen. Begrunnelsen for dette er at man ikke kan se noen verdi i at for eksempel en bot for nasking, som ligger 30 år tilbake i tid,

anmerkes på en uttømmende politiattest. Som følge av dette vil uttømmende politiattester i fremtiden ikke lenger være uttømmende med henblikk på hvilke reaksjoner som faktisk ble ilagt, men bare uttømmende med henblikk på hva som er registrert i reaksjonsregisteret.

I tillegg til denne generelle begrensningen foreslås det ytterligere to unntak fra hovedregelen om at det ikke skal gjelde tidsbegrensninger for uttømmende attester. For det første foreslås at konfliktrådsbehandling anmerkes på uttømmende attest i kun 2 år, med mindre vedkommende registreres med nye lovovertridelser innen den tid. Derneft foreslås det en særregel for personer som var under 18 år da lovbruddet fant sted.

Nytt er forslaget om såkalte barneomsorgsattester. Forslaget ble fremmet etter at politiregisterlovutvalget hadde avgitt sin innstilling, og var derfor gjensstand for egen høring. Bestemmelsen gir anvisning på hvilke straffbare forhold som skal anmerkes på politiattester for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige. Bakgrunnen for forslaget var at man ikke fant det tilstrekkelig at vandelskontrollen for personer som har oppgaver knyttet til barn bare omfatter seksuelle overgrep mot barn, slik som det er i dag i de fleste tilfellene. Det foreslås derfor at slik vandelskontroll også omfatter seksualforbrytelser mot voksne, samt grov voldskriminalitet og rans- og narkotikakriminalitet.

Som noe nytt foreslår departementet også at det gis adgang til fornyet vandelskontroll. I motsetning til politiregisterutvalget foreslås det ikke at det kan utstedes ny politiattest med jevne mellomrom, idet en slik ordning anses som unødvendig ressursbruk. I stedet for foreslår departementet at brukeren av tidligere utstedt politiattest kan få utlevert opplysninger fra politiet dersom vilkårene for utstedelse av slik attest fortsatt er til stede. Det kan imidlertid ikke utleveres andre opplysninger enn de som fremgår av hjemmelsgrunnlaget for utstedelse av den opprinnelige attesten.

1.2.8 Informasjonsplikt og innsyn

Det foreslås en begrenset informasjonsplikt for politiet ved at en slik plikt bare oppstår dersom det utleveres opplysninger i mottakerens interesse, og utleveringen må antas å være av vesentlig betydning for den registrerte. Videre kan det gjøres unntak fra informasjonsplikten dersom for eksempel hensynet til kriminalitetsbekjempelsen, vern av andre personer enn den registrerte eller hensynet til mottakerens lovpålagte oppgaver tilsier det.

I den alminnelige personvernlovgivningen er utgangspunktet at den som ber om det skal gis innsyn i personopplysninger som er behandlet om vedkommende. I en avveining mellom personvern og sam-

funnsforsvar må imidlertid dette hensynet i visse sammenhenger stå tilbake for behovet for hemmelighold overfor den registrerte. Retten til innsyn gjelder da heller ikke opplysninger som, om de ble kjent, ville kunne skade rikets sikkerhet, forholdet til fremmede makter eller internasjonale organisasjoner, eller opplysninger som det er påkrevd å hemmeligholde av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av straffbare handlinger.

Departementet foreslår at man også i politiregisterloven fastholder det nevnte utgangspunkt om at den registrerte gis innsyn i opplysninger om seg selv. Innsyn i opplysninger i den enkelte straffesak, vil fortsatt følge reglene om dokumentinnsyn i straffeprosessloven.

Siden de opplysninger politiet behandler er av svært ulik karakter, vil praktiseringen av reglene om innsyn kunne variere i betydelig grad. For eksempel vil den registrerte alltid gis innsyn i opplysninger om seg selv i reaksjonsregisteret eller DNA-registeret, mens nærmest det motsatte vil gjelde for innsyn i kriminaletterrettingsregistre. Departementet foreslår derfor at det for hvert enkelt register gis forskrifter om blant annet innsyn.

1.2.9 Retting, sperring og sletting av opplysninger

Personvernretten stiller klare krav om at personopplysninger som behandles skal være nødvendige og relevante for formålet, at de skal være korrekte og oppdaterte, samt at de ikke skal behandles lenger enn det som er nødvendig ut fra formålet med behandlingen. Dette reiser spørsmål om hvilke tiltak som skal gjøres når disse vilkårene ikke eller ikke lenger er oppfylt.

Departementet foreslår som hovedregler:

- at opplysninger slettes når det ut fra de tillatte formål ikke lenger er nødvendig å behandle dem, med mindre de skal oppbevares i henhold til arkivloven eller annen lovgivning
- at opplysninger som er mangelfulle rettes, eller dersom mulig og nødvendig suppleres eller oppdateres
- at opplysninger som er beheftet med feil som ikke lar seg rette, herunder hvor de ikke kan behandles fordi de er innhentet lovstridig, sperres eller slettes.

1.2.10 Klageordning og sanksjoner

Departementet foreslår at det i politiregisterloven gis særskilte regler om adgangen til å klage. I utgangspunktet vil alle avgjørelser som treffes i medhold av politiregisterloven være gjenstand for klage.

Klageberettiget er i følge forslaget i utgangspunktet den registrerte eller den som antar å være registrert. Sistnevnte tar sikte på de tilfellene der ved-

kommende nektes innsyn og således ikke kan vite om han er registrert eller ikke.

Det foreslås at klagen rettes til overordnet organ.

Det foreslås at forvaltningslovens saksbehandlingsregler for klagesaker anvendes så langt de passer. Hvilke regler som ikke passer, som for eksempel forvaltningslovens henvisning til partsinnsyn, vil bli nærmere regulert i forskriften.

Departementet foreslår en egen bestemmelse om erstatning i politiregisterloven. Når det gjelder spørsmål om straff, er departementet av den oppfatning at brudd på politiregisterlovgivningen vil kunne straffes etter en rekke bestemmelser i straffeloven 1902 og straffeloven 2005. I lys av dette kan man ikke se at det er behov for særskilte straffetrusler i politiregisterloven.

1.2.11 Meldeplikt og tilsynsordning

Departementet foreslår ikke konsesjonsplikt for politiets behandling av personopplysninger, all den stund det forutsettes forskriftshjemmel for den enkelte behandling. Det foreslås imidlertid at politiets behandling av personopplysninger skal være underlagt meldeplikt. Meldeplikten vil være et ledd i ivaretagelsen av personvernet, ved at det gjennom innsyn i meldingene gis innsikt i aktuelle behandlinger, deres formål og viktigste særtrekk. De vil bidra til å skape større bevissthet om behandlingen hos dem som foretar den. Departementet foreslår at innholdet i meldingene offentliggjøres, med mindre det vil kunne skade rikets sikkerhet, landets forsvar, forholdet til fremmede makter eller hensynet til kriminalitetsbekjempelsen.

For sentrale, landsdekkende systemer med delt behandlingsansvar er det forutsatt at det benyttes en hovedmelding (eksempelvis fra Kripos) og en tilslutningsmelding (fra politidistriktene). Behandling av opplysninger i tilknytning til straffesaker foreslås unntatt fra meldeplikt.

Meldingen sendes det organ som er tilsyns- og kontrollmyndighet. For politiet og påtalemyndighetens vedkommende er dette Datatilsynet, mens PST foreslås å gi melding til Stortingets kontrollutvalg for etterrettings-, overvåkings- og sikkerhetstjenesten (EOS-utvalget).

Departementet foreslår at Datatilsynet, som er tilsynsorgan etter personopplysningsloven, også skal være tilsynsorgan for politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger. For Politiets sikkerhetstjeneste (PST) foreslås den kontroll- og tilsynsordning som er etablert gjennom lov om kontroll med hemmelige tjenester opprettholdt uendret.

For at Datatilsynet skal kunne utføre sin funksjon på en god måte, er det nødvendig å utstyre tilsynet med effektive virkemidler. Ved vurderingen av hvilke virkemidler Datatilsynet skal utstyres med har de-

departementet sett det som styrende for forslaget at Datatilsynet har spesialkompetanse på personvernfaglige vurderinger, mens politiet og påtalemyndigheten besitter den politifaglige eller påtalefaglige kompetansen. Departementet foreslår derfor at Datatilsynet bare gis en begrenset kompetanse til å gi pålegg om at behandling av opplysninger i strid med loven skal opphøre, eller stille vilkår som må oppfylles. For de områdene der Datatilsynet ikke har påleggskompetanse, foreslås at Datatilsynet kan påtale forholdet overfor den behandlingsansvarlige. Dette innebærer at tilsynet overfor den behandlingsansvarlige gir uttrykk for at den aktuelle behandlingen av opplysninger ikke synes å være i samsvar med regelverket. Slik påtale skal også meddeles den behandlingsansvarlige overordnede organ. Det forutsettes at den behandlingsansvarlige i slike tilfeller foretar en grundig vurdering av Datatilsynets merknader, og gir tilbakemelding på hvordan saken ble håndtert. Dersom den behandlingsansvarlige ikke er enig i tilsynets vurdering, kan Datatilsynet imidlertid ikke gi pålegg.

1.2.12 Politiets sikkerhetstjeneste

Departementet foreslår at lovforslaget også skal omfatte Politiets sikkerhetstjeneste (PST), herunder PSTs forvaltningsvirksomhet. Man anser det likevel nødvendig å foreslå enkelte særregler for PST, som foreslås samlet i et eget kapittel i lovforslaget.

1.3 Endring i andre lover og iverksetting

1.3.1 Endring i andre lover

Den nye politiregisterloven vil nødvendiggjøre flere endringer i andre lover.

Strafferegistreringsloven vil bli opphevet i sin helhet. Ved at taushetspliktsbestemmelsene for politiet og påtalemyndigheten samles i politiregisterloven, må politiloven og straffeprosessloven endres.

Videre vil kapitlet om vandelskontroll medføre flere endringer i andre lover. Siden det nå er forutsatt at alle hjemler for utstedelse av politiattest skal være hjemlet i lov, må de hjemlene som i dag er nedfelt i strafferegistreringsforskriften flyttes til særlovgivningen i den grad angjeldende område reguleres av en særlov. For de områdene som ikke reguleres av en egen lov, må hjemlene overføres til forskriften til politiregisterloven. Utover dette vil bestemmelsen om barneomsorgsattester kunne medføre endringer i de lovene som hjemler utstedelse av politiattest for personer som har ansvar for barn.

Utover dette kan det tenkes at arbeidet med forskriften vil avdekke behov for endringer i andre lover eller forskrifter, hvoretter utlevering av opplysninger til private og offentlige organer i deres interesse i fremtiden skal være forankret i forskriften til politiregisterloven.

Departementet finner det på denne bakgrunn mest hensiktsmessig at endringer i andre lover samles i én proposisjon, som vil bli fremmet i forbindelse med iverksettingen av den nye loven.

1.3.2 Iverksetting

Politiregisterloven er utformet slik at loven gir anvisning på overordnede prinsipper, mens detaljreguleringen skal finne sted i forskriften. Som følge av dette vil det bli nødvendig å utarbeide et omfattende forskriftsverk, som må undergis en bred høring. Lovens iverksetting er således avhengig av at forskriften er vedtatt.

Når det gjelder tidsperspektivet fremgår det av rammebeslutning om personvern i tredje søyle at medlemslandene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at bestemmelsene i rammebeslutningen kan gjennomføres innen den 27. november 2010. Departementet tar på denne bakgrunn sikte på at politiregisterloven trer i kraft i slutten av 2010. Det er imidlertid sannsynlig at de bestemmelsene som krever tilpasning av datasystemer vil tre i kraft senere.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Ikraftsetting av enkelte bestemmelser i den nye politiregisterloven vil medføre betydelige økonomiske og administrative konsekvenser. Blant annet vil ikraftsetting kreve ressurser til tilpasning av datasystemer. Behovet for bevilgningsendringer knyttet til ikrafttredelse av disse bestemmelsene vil måtte vurderes i forhold til og tilpasses det økonomiske opplegget i statsbudsjettet for det enkelte år. Det er derfor ikke nå mulig å angi et tidspunkt for når disse bestemmelsene vil kunne tre i kraft.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppbøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Elizabeth Skogrand, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, merker seg at lovforslaget regulerer politiets, herunder Politiets sikkerhetstjenestes og påtalemyndighetens, behandling av opplysninger. Komiteen er enig i at det å samle inn, vurdere, systematisere, lagre og utlevere opplysninger er en vesentlig og nødvendig side ved moderne politiarbeid for å oppklare eller forebygge kriminalitet. Samtidig vil

komiteen understreke at slik bruk kan gi noen utfordringer av personvernmessig art.

Komiteen merker seg at hensikten med lovforslaget bl.a. er å styrke personvernet og de registrertes rettigheter, samt å skape atskillig bedre forutsigbarhet enn hva som er tilfelle i dag. Samtidig skal lovforslaget bidra til at politiet og påtalemyndigheten kan løse sine oppgaver på en effektiv måte.

Komiteen merker seg at lovforslaget i mindre grad vil endre politiets og påtalemyndighetens daglige arbeid og arbeidsmåter, men komiteen understreker at det på alle nivåer kreves tydelighet i forhold til hvorfor man samler inn og hvordan man bruker opplysninger. Samtidig ivaretar politiregisterloven de særlige behov som gjør seg gjeldende ved politiets behandling av opplysninger.

Komiteen merker seg at reglene om taushetsplikt og utlevering av opplysninger er en sentral del av lovforslaget. Komiteen er fornøyd med at regelverkene om taushetsplikt og utlevering samles i én lov, noe som sikrer både ensartethet og bedre brukervennlighet. Komiteen merker seg videre at regulering av blant annet DNA- og fingeravtryksregistre foreslås flyttet fra straffeprosessloven til politiregisterloven. Komiteen er enig i at disse og enkelte andre forslag samlet sett fører til at man etablerer et klarere skille mellom behandling av opplysninger, som vil bli regulert av politiregisterloven, og prosessuelle forhold som fortsatt vil bli regulert av straffeprosessloven.

Komiteen merker seg videre at lovforslaget inneholder dels betydelig omarbeidete regler om vandelskontroll og politiattester, blant annet at det foreslås særlige regler om utstedelse av politiattest når straffbare handlinger er begått av unge lovbyrtede.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre forutsetter at man i det videre arbeid med utarbeidelse av forskrifter til politiregisterloven inviterer til bred dialog med viktige instanser som for eksempel Datatilsynet med sikte på at tilsynsarbeidet som skal skje i etterkant kan bli mest mulig effektivt.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at utviklingen i EU på det justispolitiske området synliggjør at Norges utenforskap er problematisk, all den tid man ser en stadig mer dynamisk utvikling som på et gitt tidspunkt uansett får direkte betydning for Norge. Det foreliggende lovforslag, det nylig vedtatte Stockholmsprogrammet og det såkalte data-

lagringsdirektivet er eksempler som viser det samme og gjør at Regjeringen bør vurdere hvorvidt det gagnar Norges justispolitiske interesser å stå utenfor EU.

2.1 Kap. 1 Lovens formål, definisjoner og virkeområde

Komiteen merker seg at lovens formål er å bidra til effektiv løsning av politiets oppgaver, samt å beskytte personvernet. Komiteen viser til at loven gjelder for all behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten, med unntak av behandling av opplysninger som er del av politiets forvaltningsvirksomhet eller sivile gjøremål, eller som reguleres av Schengen informasjonssystem. Komiteen merker seg at dette innebærer at politiets behandling av for eksempel våpensaker, pass, førerkort mv. fortsatt reguleres av personopplysningsloven. Komiteen noterer seg at loven også gjelder Politiets sikkerhetstjeneste (PST).

Komiteen er videre kjent med at loven gjelder for elektronisk behandling av opplysninger om både fysiske, juridiske og døde personer og delvis om gjenstander, noe som innebærer et utvidet virkeområde i forhold til personopplysningsloven.

Komiteen har merket seg at Regjeringen i motsetning til politiregisterlovutvalget foreslår at politiregisterloven i utgangspunktet også skal gjelde for behandling av opplysninger i straffesaker.

2.2 Kap. 2 Krav til behandlingen av opplysninger

Komiteen viser til at loven regulerer de grunnleggende personvernrettslige prinsippene om formålsbestemthet, nødvendighet og opplysningens kvalitet (relevans, tilstrekkelighet og korrekthet), og at disse er tilpasset politiets arbeid.

Komiteen merker seg at når det gjelder kravet til formålsbestemthet foreslås det at opplysninger kan behandles til det formålet de er innhentet for eller til andre politimessige formål, med mindre det i lov eller i medhold av lov er bestemt at opplysningene kan brukes til andre formål. Komiteen slutter seg til at dette innebærer at politiet fritt kan bruke opplysningene til de ulike politimessige formålene, slik de er definert i lovforslaget. Det vil si til kriminalitetsbekjempelse, ordenstjeneste, bistandsfunksjon og føring av vaktjournaler.

Komiteen viser til at det er gitt særskilte regler om behandling av særlig sensitive opplysninger, som for eksempel religiøs overbevisning eller seksuell legning. Komiteen mener det for denne kategori

opplysninger må gjelde et skjerpet nødvendighetskrav ved at slike opplysninger bare skal kunne behandles dersom dette er strengt nødvendig for formålet med behandlingen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre viser til at arbeidet med å registrere hatmotivert vold mot utsatte grupper er krevende, blant annet grunnet at det må gjelde spesielle krav knyttet til det å registrere opplysninger knyttet til slike forhold. Disse medlemmer understreker imidlertid behovet for fortsatt fokus på hvordan slik registrering skal gjennomføres med sikte på økt antall saker og domfellelser.

Komiteen noterer seg at det åpnes for at politiet skal kunne behandle opplysninger i 4 måneder, selv om de ikke vet om opplysningene er nødvendige eller relevante i forhold til et politimessig forhold. Komiteen mener at politiet har behov for å kunne innhente opplysninger som man på innhentingstidspunktet vet lite om betydningen av, men som det er et behov for å kunne sjekke ut. Komiteen viser til at det under den åpne høringen i komiteen ble særlig påpekt fra politiorganisasjonene at 4 måneder for oppbevaring av opplysninger var for kort tid. Komiteen vil understreke at tidsbegrensningen kun gjelder opplysninger som viser seg ikke i det hele tatt å være relevante for politiets arbeid, og at det ikke gjelder for behandling av opplysninger i den enkelte straffesak.

2.3 Kap. 3 Politiets registre og systemer

Komiteen viser til at selv om lovens virkeområde er knyttet til all behandling av opplysninger, og ikke bare til opplysninger i registre, er det et faktum at store deler av politiets opplysninger fortsatt er lagret i registre. Komiteen slutter seg derfor til at det foreslås et eget kapittel i loven som regulerer reaksjonsregister, vaktjournal, kriminaletterretningsregister, DNA-register og fingeravtrykk- og fotoregister.

Komiteen merker seg at det er nytt at politiets registre, som inneholder opplysninger om biologiske identifikasjonsegenskaper, det vil si DNA-registeret og fingeravtrykk- og fotoregisteret, forankres i politiregisterloven. Komiteen er kjent med at disse registrene i dag er hjemlet i straffeprosessloven og påtaleinstruksen, og at overføringen av hjemlene til politiregisterloven derfor ikke innebærer realitetsendringer i forhold til gjeldende rett eller etablert praksis.

Komiteen merker seg at konsekvensen av dette er at straffeprosessloven bare vil inneholde be-

stemmelser som er nødvendige for å innhente biologisk materiale eller fingeravtrykk mv., men den videre behandlingen av disse opplysningene reguleres av politiregisterloven.

Komiteen noterer seg at før behandling i politiets registre kan finne sted, må det gis forskrifter om blant annet formålet med behandlingen, hvilke opplysningskategorier som kan registreres, innsyn, retting og sletting mv. Komiteen mener man på denne måten sikrer en detaljert regulering av de ulike registrene.

2.4 Kap. 4 Informasjonssikkerhet og internkontroll

Komiteen vil understreke betydningen av et tydelig og godt regelverk for informasjonssikkerhet og internkontroll når det gjelder behandling av personsensitive opplysninger hos politiet. Dette er viktig både av personvernmessige grunner og for å ivareta politiets behov for at slike opplysninger holdes skjernet for uvedkommende.

Komiteen vil særlig trekke fram forslaget om at politiets informasjonssystemer skal være sporbare som et viktig tiltak for å ivareta disse hensynene. Ved å loggføre hvem som har hentet ut ulik informasjon i registrene, sikrer en etterprøvbarehet når det gjelder uautorisert bruk. Etter komiteens mening kan dette bidra til å hindre lekkasjer til media, samt at den enkelte registrerte har en form for trygghet for at sensitive opplysninger om vedkommende ikke når ut til andre enn de som opplysningene er relevante for i deres politimessige arbeid.

2.5 Kap. 5 og 6 Utlevering og tilgang til opplysninger/begrensninger i taushetsplikt

Komiteen har merket seg at det i loven sondres mellom utlevering og tilgang (direkte søk) til opplysninger, og politiets og påtalemyndighetens taushetsplikt. Komiteen mener imidlertid det er en nær sammenheng mellom reglene om utlevering og taushetsplikt, idet adgangen til å utlevere opplysninger knyttes direkte til bestemmelsene om taushetsplikt. Det innebærer at politiet og påtalemyndigheten bare kan utlevere opplysninger dersom det er adgang til dette etter reglene om taushetsplikt.

Komiteen ser at det i tillegg foreslås en egen bestemmelse for utlevering av opplysninger til utlandet, der det åpnes for at opplysninger kan utleveres eller på annen måte gjøres tilgjengelig, dersom det følger av rettsakter eller avtaler som er bindende for Norge. På denne måten åpnes for at utenlandsk politi

kan søke direkte i norske registre, slik det for eksempel er lagt opp til i Prüm-avtalen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er bekymret for muligheten til utlevering av informasjon fra politiet. Disse medlemmer viser til de mange unntak fra taushetsplikten og stiller spørsmål ved hvor nøye disse regler har vært evaluert i forkant av det nye lovforslaget.

Videre er disse medlemmer bekymret for den utstrakte muligheten lovforslaget legger opp til knyttet til utlevering av opplysninger til andre land. Dette gjelder spesielt adgangen til å utlevere uverifiserte opplysninger. Disse medlemmer er redde for at opplysninger som kommer fra norske justismyndigheter kan gis en annen betydning hos myndighetene i andre land enn det som er intensjonene herfra. Dette så man blant annet i en straffesak som har gått i Brasil der nordmenn er dømt, tilsynelatende på bakgrunn av feilinformasjon fra norske myndigheter.

På denne bakgrunn ønsker disse medlemmer at man evaluerer disse reglene når den nye loven har vært i kraft i ett år.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at deling av opplysninger med andre lands myndigheter kan by på betydelige personvernmessige utfordringer. Press fra andre lands myndigheter kan medføre at Norge lempet på hensynet til personvern, eksempelvis i kampen mot terrorisme. Disse medlemmer anmoder på denne bakgrunn Regjeringen om å legge frem en samlet gjennomgang av praksis for utlevering av denne typen opplysninger.

Komiteen merker seg det nye forslaget om at politiets taushetspliktsregler samles i politiregisterloven. Dagens system skiller mellom opplysninger som har politiets saksbehandling som kilde på den ene siden, og opplysninger som hentes fra registre på den andre siden. Komiteen merker seg at når lovgivningen nå beveger seg bort fra registerbegrepet og over til et behandlingsbegrep, blir gjeldende skille umulig å opprettholde. En ensartet regulering av taushetsplikten i en lov blir mer oversiktlig og skaper bedre forutsigbarhet.

Komiteen merker seg videre at når det gjelder bruk eller utlevering av informasjon skiller forslaget mellom utlevering i mottakers interesse på den ene side og på den annen side intern bruk, utlevering og bruk til politimessige gjøremål. Taushetspliktsbestemmelsene er likevel i det alt vesentlige en videreføring av gjeldende rett.

Komiteen konstaterer likevel at ved utformingen av gjeldende taushetspliktsbestemmelser for politiet og påtalemyndigheten i henholdsvis straffeprosessloven, politiloven og strafferegistreringslovene har man tatt utgangspunkt i hvilket formål opplysningene er innhentet for, og sekundærbruken er regulert deretter. Komiteen merker seg at politiregisterloven er bygget opp på en annen måte. Her vil det være styrende hvilke formål opplysningene utleveres til, uavhengig av hvor de kommer fra, så lenge de kommer fra annet politimessig arbeid.

2.6 Kap. 7 Vandelskontroll og attester

Komiteen merker seg at forhold rundt vandelskontroll inneholder en rekke forslag som dels nye og som dels innebærer endringer i forhold til gjeldende rett. Det er i dag praksis for at hjemler for vandelskontroll forankres i spesiallovgivningen, som regulerer angjeldende område. Der er behov for at det gis overordnede og generelle regler, der det blant annet gis anvisning på til hvilke formål vandelskontroll kan foretas og hvilke opplysninger som kan utleveres.

Komiteen mener begrepet "vandelskontroll" brukes som en felles betegnelse for de ulike kontroller av hvorvidt en person er egnet for en stilling, funksjon, tillatelse, oppgave eller lignende eller om han har hatt befatning med straffbare handlinger som gjør ham uegnet. Komiteen er kjent med at vandelskontroll kan skje i form av politiattest, vandelsvurdering og straffeattest. Komiteen slutter seg til at det nå ikke foreslås å videreføre politiregisterutvalgets forslag om at vandelskontroll også kan skje i form av skikkethetsvurdering. Komiteen merker seg at det ved skikkethetsvurdering også kan utleveres opplysninger om for eksempel anmeldelse av straffbare forhold eller ikke-verifiserte opplysninger. Komiteen er enig i begrunnelsen for dette som er at det ut fra et personvernmessig perspektiv er uheldig at slike opplysninger utleveres til for eksempel arbeidsgivere.

Komiteen vil vise til at det tidligere var slik at det var Justisdepartementet som hjemlet utstedelse av politiattester, og disse ble forankret i strafferegistreringsforskriften. Blant annet på grunn av Den europeiske menneskerettskonvensjon, så gikk man over til å forankre hjemmelen for politiattester i de spesiallovene som regulerer angjeldende område. Komiteen noterer seg at det nå således er de ansvarlige fagdepartementene som fremmer forslag om utstedelse av politiattester.

Komiteen mener at erfaringene viser at det er behov for at et departement har et overordnet ansvar for vandelskontroll. Komiteen slutter seg derfor til at det nå foreslås at det i politiregisterloven settes rammer for bruk av politiattest. Komiteen merker seg at det i politiregisterloven ikke legges opp til at en politiattest kan vise anmeldelser eller henlagte saker, og de enkelte fagdepartementene vil ikke ha anledning å fremme forslag angående politiattester som ikke er i samsvar med politiregisterloven.

Komiteen noterer seg at det foreslås som alminnelig regel at alle reaksjoner innenfor de siste 3 år anmerkes i en politiattest. Komiteen merker seg at dette innebærer en økning i perioden hvor bøter anmerkes, fra 2 til 3 år. Komiteen registrerer at det for de mer alvorlige forbrytelser hvor det idømmes ubetinget fengsel over 6 måneder, eventuelt forvaring, samfunnsstraff med subsidiær fengselsstraff på over 6 måneder, tidsbestemt rettighetstap og overføring til psykisk helsevern, foreslås at det som i dag bør gjelde en 10-årsfrist. Komiteen merker seg at det foreslås unntak fra 3-årsregelen for unge lovbytere. Der den domfelte var under 18 år på tidspunktet for domfellelse, og der det siden ikke er påløpt nye strafferettslige reaksjoner, foreslås det at straffer som ordinært ikke skulle anmerkes lengre enn 3 år ikke skal anmerkes etter 2 år.

Komiteen konstaterer at med uttømmende politiattest menes attester der tidsbegrensningene som er fastsatt for ordinær attest ikke gjelder. Komiteen merker seg at dette innebærer at man på uttømmende attester i utgangspunktet anmerker alle strafferettslige reaksjoner uansett hvor lang tid som er gått siden reaksjonen ble ilagt. Komiteen registrerer imidlertid at det også foreslås visse begrensninger i forhold til uttømmende attest, og at de fleste av disse er nye i forhold til gjeldende rett. Komiteen viser til at en vesentlig endring i forhold til dagens ordning har sammenheng med at det foreslås at opplysninger i reaksjonsregisteret skal kunne sperres etter nærmere regler som vil bli fastsatt i forskrift. I tillegg til denne generelle begrensningen foreslås ytterligere to unntak fra hovedregelen om at det ikke skal gjelde tidsbegrensninger for uttømmende attester. For det første foreslås at konfliktrådsbehandling anmerkes på uttømmende attest i kun 2 år, med mindre vedkommende registreres med nye lovovertrædelser innen den tid. Dernest foreslås det som noe nytt en særregel for personer som var under 18 år da lovbruddet fant sted. Komiteen slutter seg til dette og konstaterer at dette forslaget er en oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak 331.

Komiteen viser til at det som nevnes ovenfor viser at både ordinær og uttømmende politiattest kan være avgrenset eller utvidet. Når en attest er avgrenset, innebærer det at attesten begrenses til å angi nærmere bestemte overtrædelser. Komiteen noterer seg at begrunnelsen for slik avgrensning er at det i forbindelse med vandelskontrollen ikke skal utleveres flere opplysninger enn hva som er nødvendig for formålet. Når en politiattest er utvidet, innebærer det at også verserende saker kan anmerkes på attesten, det vil si om vedkommende er siktet eller tiltalt for et lovbrudd. Komiteen slutter seg til at hvilken type politiattest som kreves, og om attesten eventuelt skal være avgrenset eller utvidet, må fremgå av det aktuelle hjemmelsgrunnlaget.

Komiteen merker seg det nye forslaget om såkalte barneomsorgsattester. Dette forslaget ble fremmet etter at politiregisterlovutvalget hadde avgitt sin innstilling, og var gjenstand for egen høring. Forslaget gir anvisning på hvilke straffbare forhold som skal anmerkes på politiattester for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige. Komiteen viser til at bakgrunnen for forslaget var at man ikke fant det tilstrekkelig at vandelskontrollen for personer som har oppgaver knyttet til barn bare omfatter seksuelle overgrep mot barn, slik det er i dag i de fleste tilfellene. Komiteen slutter seg derfor til at slik vandelskontroll også omfatter seksualforbrytelser mot voksne, samt annen grov volds- og narkotikakriminalitet.

Komiteen mener imidlertid det er viktig å understreke at forslaget er en mønsterbestemmelse, og at den ikke i seg selv gir hjemmel til å kunne kreve politiattest. Dersom denne bestemmelsen skal gjelde, må dette også særskilt forankres i de aktuelle særlovene.

Komiteen merker seg forslaget om at det gis adgang til en form for fornyet vandelskontroll. Komiteen slutter seg til at det ikke kan utstedes ny politiattest med jevne mellomrom, idet en slik ordning anses som unødvendig ressursbruk. I stedet foreslås det at brukeren av tidligere utstedt politiattest kan få utlevert opplysninger fra politiet dersom vilkårene for utstedelse av slik attest fortsatt er til stede.

2.7 Kap. 8 Informasjonsplikt, innsyn, retting, sperring og sletting

2.7.1 Informasjonsplikt og innsyn

Komiteen viser til at i den alminnelige personvernlovgivningen er utgangspunktet at den som ber om det skal gis innsyn i personopplysninger som er behandlet om vedkommende. Komiteen merker

seg at politiregisterloven viderefører dette utgangspunkt, slik at hovedregelen er innsyn. Komiteen mener imidlertid det er åpenbart at kriminalitetsbekjempelsen ville bli vanskeliggjort, og til dels umuliggjort, dersom den registrerte skulle gis innsyn i de opplysninger politiet sitter inne med, og som brukes i en kartlegging av et kriminelt miljø og i forebyggende øyemed.

Komiteen er således enig i at det på denne bakgrunn foreslås en rekke unntaksbestemmelser fra informasjonsplikten, slik at innsyn kan nektes dersom blant annet hensynet til kriminalitetsbekjempelsen og vern av andre personer eller hensynet til mot-takerens lovpålagte oppgaver tilsier det.

Komiteen slutter seg til at det for hvert enkelt register må gis forskrifter om blant annet innsyn.

2.7.2 Retting, sperring og sletting

Komiteen merker seg at opplysninger skal slettes når de ikke lenger er nødvendige for formålet. Komiteen noterer seg at sletting (i betydning tilintetgjøring) imidlertid ikke skal skje dersom arkivlov-givningen tilsier noe annet. Det forutsettes likevel at det i forskrifts form kan gis regler om sletting og sperring for de ulike registre, herunder regler om sletting etter en viss periode, dersom det ikke er registrert nye opplysninger.

Komiteen merker seg at sperring betyr at den fremtidige bruken av opplysningene innskrenkes. Dersom for eksempel en uriktig opplysning ikke blir slettet, men sperret fordi den registrerte trenger opplysningen som dokumentasjon i en erstatningssak, kan den sperrede opplysningen bare brukes til denne dokumentasjonen. Denne form for sperring vil således foretas i konkrete enkeltsaker.

Komiteen ser at det foreslås også mer generelle sperreregler. Hensikten er at man i forskrift gir nærmere regler om at straffereaksjoner for mindre alvorlig kriminalitet kan sperres etter et nærmere bestemt tidsrom. Komiteen er enig i at konsekvensen av dette er at disse opplysningene ikke lenger kan vises på en politiattest, men at de fortsatt vil kunne brukes av politiet til politimessige formål eller til for eksempel sikkerhetsklareringer.

2.8 Kap. 9 Klageadgang og erstatning

Komiteen finner det riktig at politiregisterloven legger opp til at alle avgjørelser som treffes i medhold av politiregisterloven kan være gjenstand for klage.

Komiteen er enig i vurderingen av at klagebe-rettiget er den registrerte eller den som antar å være registrert.

Komiteen merker seg at bestemmelsen om erstatning er en videreføring av gjeldende rett, men styrker også den skadelidte ved at den er bygd opp etter mønsteret fra den tilsvarende bestemmelsen i Schengen informasjonssystem (SIS-loven.)

2.9 Kap. 10 Meldeplikt og tilsyn

2.9.1 Tilsyn

Komiteen merker seg at Datatilsynet, som er tilsynsorgan etter personopplysningsloven, også skal være tilsynsorgan for politiets og påtalemyndighe-tenes behandling av opplysninger. Komiteen er enig i at det for Politiets sikkerhetstjeneste (PST) foreslås den kontroll- og tilsynsordning som ble etablert gjennom lov om kontroll med hemmelige tjene-ster 3. februar 1995 nr. 7, nemlig slik at det fortsatt er Stortingets kontrollutvalg for etterrettings-, over-våkings- og sikkerhetstjenesten (EOS-utvalget) som vil føre tilsyn med PST.

Komiteen noterer seg at Datatilsynet ifølge lovforslaget har to funksjoner. Den ene er at Datatilsynet skal føre tilsyn med all behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten. Det foreslås at Datatilsynet har full tilsynskompetanse i forhold til politiregisterloven, herunder også praktiseringen av taushetspliktreglene og vandelskontroll. Den andre funksjonen er at Datatilsynet etter anmodning fra den registrerte skal kontrollere om opplysningene om vedkommende er behandlet i samsvar med gjeldende regelverk. Komiteen mener denne funksjonen er av vesentlig betydning for den registrertes personvern. På grunn av den relativt omfattende adgang til å unnta opplysninger fra innsyn, vil muligheten til å be et uavhengig tilsynsorgan om kontroll, ofte være den eneste muligheten for den som er registrert, eller mener seg registrert, til å forvise seg om at det ikke foregår en lovstridig behandling av opplysninger om en selv.

Komiteen er enig i at selv om Datatilsynet skal ha full tilsynskompetanse, foreslås det ikke at tilsynet også skal ha full påleggskompetanse. Komiteen viser til at når det gjelder behandlingen av opplysninger i straffesaker, skal Datatilsynet bare ha påleggs-kompetanse dersom behandlingen er i strid med reglene om informasjonssikkerhet og internkontroll. Komiteen peker på at dette er sider ved behandlingen av opplysninger som ikke er gjenstand for egen regulering i straffeprosessloven eller kontroll fra overordnet påtalemyndighet. For all annen behand-

ling av opplysninger i straffesaker har Datatilsynet dermed ikke påleggskompetanse.

Komiteen merker seg at ved behandling av opplysninger utenfor straffesaker er hovedregelen at Datatilsynet har påleggskompetanse, noe som blant annet innebærer at tilsynet kan gi pålegg om retting og sletting av opplysninger. Komiteen ser at det også her foreslås flere unntak fra påleggskompetanse.

Komiteen viser til at på de områdene der Datatilsynet ikke har påleggskompetanse, foreslås at Datatilsynet kan anmerke forholdet overfor den behandlingsansvarlige. Dette vil innebære at tilsynet overfor den behandlingsansvarlige gir uttrykk for at angjeldende behandling av opplysninger etter tilsynets oppfatning ikke er i samsvar med regelverket.

Komiteen er enig i at det i tråd med personvern direktivet artikkel 18 nr. 2 innføres en ordning med personvern rådgivere i politiet, som vil ha en rådgivende og kontrollerende rolle i forhold til den behandlingsansvarlige og den som konkret behandler opplysningene.

2.9.2 Meldeplikt

Komiteen viser til at meldeplikt innebærer at de som ønsker å sette i gang en viss form for behandling av personopplysninger, må orientere et tilsynsorgan før behandlingen iverksettes. Det er i personopplysningsloven innført en meldepliktsordning som hovedregel i stedet for konsesjonsplikt. Komiteen merker seg at Regjeringen ikke foreslår konsesjonsplikt for politiets behandling av personopplysninger, all den stund det forutsettes forskriftshjemmel for den enkelte behandling. Komiteen er enig i at for politiet innebærer meldeplikten ikke noe annet enn at de enkelte registre meldes.

2.10 Kap. 11 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

Komiteen merker seg at loven også omfatter PST, herunder PSTs forvaltningsvirksomhet. Komiteen er enig i at det likevel er nødvendig å foreslå enkelte særregler for PST. Dette innebærer at bestemmelsene i loven gjelder for PST, med mindre noe annet er særskilt bestemt.

Komiteen slutter seg til at innholdet i nødvendighetskravet for behandling av opplysninger utenfor den enkelte straffesak må gis et annet innhold for PST enn det som foreslås for politiet generelt, og det tidsbestemte unntaket fra blant annet kravet til nødvendighet må knyttes til dette spesifikke innholdet.

Komiteen er enig i at de alminnelige bestemmelser om innsynsrett og informasjonsplikt ikke gjelder for PST. Heller ikke offentlighetslovens regler gjelder for innsyn i opplysninger som behandles av PST i henhold til politiregisterloven.

Komiteen deler Regjeringens syn om at det er Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjenesten (EOS-utvalget) som skal føre tilsyn med PST og behandle anmodninger om kontroll fra den registrerte. Ut over dette foreslås en egen bestemmelse om personkontroll, som er en oppgave det øvrige politi ikke har.

Komiteen merker seg at selv om det er noe nytt at PSTs behandling av opplysninger reguleres i lovs form, er de fleste av bestemmelsene som gjelder PST allerede gjennomført i instruksen til PST, som ble vedtatt ved kgl. res. i august 2005.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at det i den offentlige debatt er blitt problematisert at det fremlagte forslaget til politiregisterlov medfører at PST ikke skal pålegges de samme skranker som gjelder for politiets virksomhet for øvrig. Disse medlemmer viser til at politiregisterloven i utgangspunktet også gjelder for PSTs behandling av opplysninger, men at det er nødvendig å gi enkelte særregler for denne tjenesten. Disse medlemmer legger til grunn at fravær av innsynsrett i PSTs virksomhet i utgangspunktet er prinsipielt betenkelig, men viser til at den registrerte, eller den som antar å være registrert, kan henvende seg til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjenesten (EOS-utvalget) og be om kontroll av om opplysningene behandles i samsvar med loven. Disse medlemmer viser til at dette er i samsvar med blant annet internasjonale personvernkonvensjoner.

2.11 Kap. 12 Forskrifter

Komiteen merker seg at utformingen av politiregisterloven er basert på at loven skal gi anvisning på overordnede prinsipper og at den i størst mulig grad skal være teknologinøytral.

Komiteen deler det syn om at det i forhold til borgerne er et viktig hensyn at reglene er klare, forutberegnlige og tilgjengelige. Komiteen mener dette hensynet blir ivaretatt ved at det i loven settes klare rammer for den behandlingen som kan finne sted, mens det i forskrifter gis mer detaljerte og konkretiserende regler.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)

Kapittel 1 Lovens formål, definisjoner og virkeområde

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å bidra til effektiv løsning av politiets og påtalemyndighetens oppgaver, beskyttelse av personvernet og forutberegnlighet for den enkelte ved behandlingen av opplysninger.

§ 2 Definisjoner

I denne lov forstås med:

1. personopplysning: opplysning og vurdering som kan knyttes til fysisk person,
2. behandling av opplysninger: enhver elektronisk eller manuell bruk av opplysninger, som for eksempel innsamling, registrering, systematisering, oppbevaring, tilpasning, endring, gjenfinning, søking, viderefremming ved overføring, spredning eller andre former for tilgjengeliggjøring, sammenstilling eller samkjøring, sperring, sletting eller tilintetgjøring eller en kombinasjon av slike bruksmåter,
3. register: en samling av opplysninger som er lagret systematisk på en slik måte at opplysninger om den enkelte kan finnes igjen,
4. behandlingsansvarlig: den som etter lov eller forskrift alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen og hvilke hjelpemidler som skal brukes,
5. databehandler: den som behandler opplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige,
6. registrert: fysisk eller juridisk person som en opplysning i et register eller i en behandling kan knyttes til,
7. samtykke: en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den registrerte om at denne godtar behandlingen av opplysninger,
8. ikke-verifisert opplysning: opplysning som ikke er avklart,
9. merking: markering av lagrede opplysninger uten at hensikten er å begrense den fremtidige behandlingen av disse opplysningene,
10. sperring: markering av lagrede opplysninger i den hensikt å begrense den fremtidige behandlingen av disse opplysningene,
11. straffesak: sak som behandles etter straffepro-

sessloven,

12. vandelskontroll: bruk av opplysninger for å vurdere om en fysisk eller juridisk person er egnet til en bestemt stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon,
13. politimessige formål:
 - a) politiets kriminalitetsbekjempende virksomhet, herunder etterforskning, forebyggende arbeid og ordenstjeneste, og
 - b) politiets service- og bistandsfunksjon samt føring av vaktjournaler.

§ 3 Lovens virkeområde

Loven gjelder for politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger, med unntak av behandling av opplysninger som

1. reguleres av lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS),
2. er del av politiets forvaltningsvirksomhet eller sivile gjøremål.

Forvaltningsvirksomhet i Politiets sikkerhetstjeneste er likevel omfattet av loven.

Loven gjelder elektronisk behandling av opplysninger, og manuell behandling av opplysninger når disse inngår eller skal inngå i et register.

For opplysninger om gjenstand gjelder kapittel 4 og reglene om taushetsplikt i den grad opplysninger omfattes av § 23.

Loven gjelder også for Svalbard, Jan Mayen og de norske bilandene, med de endringer som Kongen fastsetter av hensyn til de stedlige forhold.

Kapittel 2 Krav til behandlingen av opplysninger

§ 4 Formålsbestemthet

Opplysninger kan behandles til det formålet de er innhentet for eller til andre politimessige formål, med mindre det er bestemt i lov eller i medhold av lov at retten til behandling er begrenset, eller at opplysninger kan behandles til andre formål enn de politimessige.

§ 5 Nødvendighetskravet

Opplysninger kan bare behandles når det er nødvendig ut fra formål som nevnt i § 4. I tillegg gjelder følgende begrensninger:

1. I den enkelte straffesak kan det behandles opplysninger i samsvar med reglene i straffeprosessloven.
2. Til kriminalitetsbekjempelsen utenfor den enkelte straffesak kan det behandles opplysninger om en person som
 - a) er knyttet til et miljø hvor en vesentlig del av virksomheten består i å begå lovbrudd, eller ut fra andre objektive holdepunkter kan antas å begå slike. Dette gjelder selv om personen er under

den kriminelle lavalder eller de personlige forutsetninger for straffansvar for øvrig ikke er til stede,

- b) har særlig tilknytning til personer som nevnt i bokstav a,
 - c) er blitt, eller sannsynligvis vil bli, utsatt for et lovbrudd, eller
 - d) er informant.
3. Til politimessige formål som nevnt i § 2 nr. 13 bokstav b kan det behandles opplysninger utover formålet med virksomheten for å ivareta den enkeltes sikkerhet, herunder opplysninger om personer som representerer en særlig sikkerhetsrisiko.

§ 6 *Krav til opplysningenes kvalitet*

Opplysninger som behandles, skal

- 1. være tilstrekkelige og relevante for formålet med behandlingen,
- 2. være korrekte og oppdaterte, og
- 3. ikke lagres lenger enn nødvendig ut fra formålet med behandlingen.

Ikke-verifiserte opplysninger kan behandles, dersom det er nødvendig ut fra formålet med behandlingen.

Opplysninger som behandles etter § 5 nr. 2, skal markeres med kildens pålitelighet og opplysningenes holdbarhet, og det skal fremgå hvilken kategori personer den registrerte tilhører.

For politiets etterforskning, føring av vaktjournal og lignende betyr kravet i første ledd nr. 2 til korrekte opplysninger at opplysningene skal være gjengitt slik kilden ga dem. Kravet i første ledd nr. 2 om at opplysningene skal være oppdatert, betyr for etterforskningen at opplysningene så vidt mulig skal oppdateres når de brukes som bevis.

§ 7 *Behandling av særlige kategorier av personopplysninger*

Behandling av personopplysninger om nasjonal eller etnisk bakgrunn, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningstilhørighet eller opplysninger om helsemessige eller seksuelle forhold kan bare finne sted dersom det er strengt nødvendig ut fra formålet med behandlingen.

§ 8 *Tidsbegrenset unntak fra kravene til formålsbestemthet, nødvendighet og relevans*

Opplysninger kan uansett behandles i 4 måneder dersom det er nødvendig for å avklare om kravene i § 4, § 5 nr. 2 og § 6 første ledd nr. 1 er oppfylt.

Opplysningene skal snarest mulig underlegges kontroll, slik at de enten slettes eller behandles etter annet rettslig grunnlag enn § 8. Som ledd i kontrollen kan opplysningene gjøres kjent for andre tjenestemenn i politiet og påtalemyndigheten. Opplysninge-

ne kan også utleveres til andre dersom det er strengt nødvendig for kontrollen.

Tidsbegrensningen gjelder ikke behandling av opplysninger i den enkelte straffesak.

Kapittel 3 Politiets registre og andre systemer

§ 9 *Reaksjonsregister*

Politiet skal føre et reaksjonsregister med opplysninger om fysiske eller juridiske personer som har vært ilagt straff eller andre strafferettslige reaksjoner eller andre tiltak som følge av lovbrudd. Det skal registreres personalia, reaksjoner og tiltak. Taushetsplikten i § 23 er ikke til hinder for at opplysninger i registeret brukes til kriminalstatistikk. Kongen gir i forskrift nærmere regler om registrering av utenlandske reaksjoner og tiltak.

§ 10 *Vaktjournal*

Politiet skal føre registre som gir en fortløpende og døgnkontinuerlig oversikt over alle vesentlige opplysninger om ordning og utførelse av polititjenesten på vedkommende sted. Registeret kan brukes til politimessige, forvaltningsmessige og administrative formål.

§ 11 *Kriminaletterretningsregister*

Politiet kan føre kriminaletterretningsregistre dersom vilkårene i § 5 nr. 2 og lovens øvrige vilkår er oppfylt.

§ 12 *DNA-register*

Politiet skal føre et DNA-register som består av et identitetsregister, et etterforskningsregister og et sporregister.

I identitetsregisteret kan registreres den som

- 1. er ilagt en straff som nevnt i straffeloven § 15 for en handling som etter loven kan medføre frihetsstraff. Registrering kan først skje når avgjørelsen er rettskraftig eller saken er endelig avgjort. Handling som det er utferdiget forenklet forelegg for, gir ikke grunnlag for registrering,
- 2. på grunn av reglene i straffeloven §§ 44 eller 46 ikke kan dømmes til straff for en handling som kvalifiserer for registrering. Det samme gjelder når tilstanden har medført at vedkommende ikke har utvist skyld,
- 3. arbeider eller oppholder seg i Norge, og som i utlandet er ilagt en straff som svarer til dem som er nevnt i straffeloven § 15, og den begåtte handling kunne ha medført frihetsstraff om den hadde vært begått i Norge, eller
- 4. begjærer det av grunner som finnes fyllestgjørende.

I etterforskningsregisteret registreres alle DNA-profiler som er fremstilt på grunnlag av biologisk materiale innhentet i medhold av straffeprosessloven § 158 første ledd. Så snart politiet har truffet vedtak om registrering i identitetsregisteret, skal vedkommendes DNA-profil overføres fra etterforskningsregisteret til identitetsregisteret.

I sporregisteret kan det registreres opplysninger om personer med ukjent identitet når opplysningene antas å ha tilknytning til uoppklart straffesak.

Politiet kan føre et eliminasjonsregister. I eliminasjonsregisteret kan det registreres opplysninger innhentet i medhold av straffeprosessloven § 158 annet ledd om ansatte i politiet, analyseinstitusjoner og andre med kjent identitet som regelmessig kommer i kontakt med åsteder og bevismateriale.

Opplysningene i registeret skal kun brukes i strafferettspleien. Kongen kan i forskrift likevel bestemme at opplysningene også kan brukes i forskningøyemed og gi nærmere regler om slik bruk.

Kongen gir forskrift med nærmere bestemmelser om DNA-registrering, som for eksempel regler om registrering i henholdsvis identitetsregisteret, etterforskningsregisteret og sporregisteret, om føring og bruk av registrene, om søk i registrene og om oppbevaring av DNA-profiler.

§ 13 *Fingeravtrykk- og fotoregister*

Politiet skal føre et register med fingeravtrykk og fotografi som er innhentet i samsvar med straffeprosessloven § 160 og bestemmelsene i påtaleinstruksen.

Politiet kan føre et register med fingeravtrykk av ansatte i politiet som kan få kontakt med åsteder eller bevismateriale.

§ 14 *Krav om forskriftsregulering av en behandling (register)*

Før etablering av registre som nevnt i §§ 9 til 13, eller før annen behandling som nevnt i § 57 iverksettes, gir Kongen forskrift om

1. hvilket rettslig grunnlag som hjemler behandlingen,
2. formålet med behandlingen,
3. hvem som er behandlingsansvarlig,
4. hvilke opplysningskategorier som kan registreres,
5. hvem i politiet og påtalemyndigheten som har tilgang til opplysningene,
6. adgangen til å utlevere opplysningene,
7. innsyn, retting, sperring og sletting av opplysninger, og
8. informasjonssikkerhet og internkontroll.

Kapittel 4 Informasjonssikkerhet og internkontroll

§ 15 *Informasjonssikkerhet*

Den behandlingsansvarlige og databehandleren skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ved behandling av opplysninger.

For å oppnå tilfredsstillende informasjonssikkerhet skal den behandlingsansvarlige og databehandleren dokumentere informasjonssystemet og sikkerhetstiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den behandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene.

En behandlingsansvarlig som lar andre få tilgang til opplysninger, skal påse at disse oppfyller kravene i første og annet ledd.

§ 16 *Internkontroll*

Den behandlingsansvarlige skal etablere og holde ved like planlagte og systematiske tiltak som er nødvendige for å oppfylle kravene gitt i eller i medhold av denne loven, herunder sikre opplysningenes kvalitet.

Den behandlingsansvarlige skal dokumentere tiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den behandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene.

§ 17 *Kravet til sporbarhet*

Bruk av opplysninger skal kunne spores.

Opplysningene om bruk av systemet kan benyttes til å

1. administrere systemet,
2. avdekke og oppklare brudd på sikkerheten i systemet, eller
3. avdekke og sanksjonere urettmessig behandling av personopplysninger.

Opplysninger om bruk av systemet skal registreres og lagres i minst 1 år og slettes senest etter 3 år.

§ 18 *Databehandlerens rådgighet over personopplysningene*

En databehandler kan ikke behandle personopplysninger på annen måte enn den som følger av skriftlig avtale eller instruks. Opplysningene kan heller ikke uten slik avtale overlates til andre for lagring eller bearbeidelse.

I avtalen med den behandlingsansvarlige skal det fremgå at databehandleren plikter å gjennomføre slike sikringstiltak som følger av § 15.

Den som er ansatt hos, eller utfører tjeneste eller arbeid for databehandler, og som får tilgang til opplysninger som er underlagt taushetsplikt i henhold til denne loven, skal pålegges taushetsplikt etter § 35.

En slik plikt skal fremgå av avtalen med den behandlingsansvarlige. Det kan kreves uttømmende og utvidet politiattest av enhver som er ansatt hos eller utfører tjeneste eller arbeid for databehandler. Databehandler plikter å oppgi hvem som får tilgang til de taushetsbelagte opplysningene.

Kapittel 5 Utlevering og tilgang til opplysninger

§ 19 *Generelt om utlevering av opplysninger*

Politiet og påtalemyndigheten kan utlevere opplysninger dersom det er adgang til dette etter reglene om taushetsplikt i kapittel 6, og vilkårene for utlevering i § 8 annet ledd og § 20 er oppfylt for opplysninger som der nevnt.

§ 20 *Særlige regler for utlevering av ikke-verifiserte opplysninger*

Opplysningene skal så vidt mulig verifiseres før de utleveres. Opplysningene skal fortrinnsvis utleveres i skriftlig form, og i så fall skal det fremgå at de er ikke-verifiserte. Dersom ikke-verifiserte opplysninger utleveres muntlig, bør det gjøres oppmerksom på at opplysningene er ikke-verifiserte.

Ved utlevering til bruk i den enkelte straffesak, jf. § 26, gjelder kun første ledd annet punktum.

Bestemmelsen i § 53 gjelder tilsvarende.

§ 21 *Tilgang til opplysninger innad i politiet og påtalemyndigheten*

Tjenestemenn i politiet og påtalemyndigheten kan gis tilgang (rett til direkte søk) til opplysninger, eller opplysninger kan på annen måte gjøres tilgjengelig for dem, i den utstrekning det er et tjenestemesig behov, og det er til formål som omfattes av denne loven.

Opplysninger som etter sin art er sensitive, eller som er gitt av noen med særskilt beskyttelsesbehov, eller som er ikke-verifiserte, bør underlegges særskilt tilgangsbegrensning.

§ 22 *Utlevering av opplysninger til utlandet*

Opplysninger kan utleveres til utenlandske myndigheter til formål som nevnt i § 26. Opplysninger kan også utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter og sikkerhets- og etterretningstjenester for å avverge eller forebygge lovbrudd eller dersom det er nødvendig for å verifisere opplysningene. Bestemmelsene i § 27 tredje og femte ledd gjelder tilsvarende.

Opplysninger kan for øvrig utleveres til eller på annen måte gjøres tilgjengelig for utenlandske myndigheter når dette følger av lov eller konvensjon eller avtale som er bindende for Norge, eller av avtale inngått mellom norske og andre nordiske myndigheter.

Kapittel 6 Begrensninger i taushetsplikten

§ 23 *Omfanget av taushetsplikten*

Enhver som er ansatt i eller utfører tjeneste eller arbeid for politiet eller påtalemyndigheten, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om

1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningen angår.

Taushetsplikten gjelder også for opplysninger som det ut fra hensynet til etterforskningen i den enkelte sak, hensynet til spanings- og etterretningsevnen eller hensynet til politiets operative virksomhet og organiseringen av denne er nødvendig å holde hemmelig. Begrensningene i taushetsplikten i § 22 og §§ 24 til 34 kommer bare til anvendelse så langt de passer.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet. Opplysninger som nevnt i paragrafen her kan heller ikke utnyttes i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

Taushetsplikten gjelder også overfor andre i politiet og påtalemyndigheten, med mindre § 21 kommer til anvendelse.

For taushetsplikt i tilknytning til kommunikasjonskontroll gjelder straffeprosessloven kapittel 16a.

§ 24 *Taushetsplikt når det ikke er behov for beskyttelse*

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene

1. gjøres kjent for andre, i den utstrekning den som har krav på taushet samtykker,
2. brukes når behovet for beskyttelse må anses varertatt ved at de gis i statistisk form eller ved at individualiserende kjennetegn utelates på annen måte, eller
3. brukes når ingen berettiget interesse tilsier at de holdes hemmelig, for eksempel når de er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder.

§ 25 *Taushetsplikt i forhold til parter eller den opplysningen gjelder, og til bruk i sak om erstatning*

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene i en sak gjøres kjent for sakens parter, for fornærmede eller for etterlatte, eller deres representanter, og ellers for dem som opplysningene direkte gjelder.

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at opplysninger brukes i sak om erstatning etter straffeforfølgning etter straffeprosessloven kapittel 31.

Dette gjelder ikke for opplysninger som kan skade politiets arbeid med å forebygge eller avdekke lovbrudd eller opprettholde ro og orden dersom de blir kjent, med mindre annet følger av straffeprosesslovens regler om dokumentinnsyn.

§ 26 *Taushetsplikt i den enkelte straffesak*

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene brukes i den enkelte straffesak, herunder til etterforskning, saksforberedelse, avgjørelse, gjennomføring av avgjørelsen, oppfølging og kontroll.

§ 27 *Taushetsplikt ved avvergende og forebyggende virksomhet*

Taushetsplikten er ikke til hinder for at politiet utleverer opplysninger, dersom det er nødvendig for å avverge et lovbrudd.

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at opplysninger utleveres til

1. offentlige organer, for å forebygge lovbrudd, eller
2. private, dersom det er nødvendig for å forebygge lovbrudd og andre løsninger må antas å være utilstrekkelige.

Utlevering må uansett være forholdsmessig i den konkrete situasjon, og det skal særlig legges vekt på om opplysningene formidles til en mottaker som er underlagt taushetsplikt, hvordan det kan forventes at mottaker benytter opplysningene og om opplysningene etter sin art eller kilde er beheftet med usikkerhet. Dersom det er mulig og hensiktsmessig å varsle den registrerte, bør dette gjøres før utlevering skjer.

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at opplysningene utleveres, dersom det er nødvendig for å verifisere opplysningene.

Utlevering av opplysninger etter annet ledd skal besluttes av den behandlingsansvarlige. Opplysningene skal fortrinnsvis utleveres i skriftlig form. Den behandlingsansvarlige skal nedtegne hvilke opplysninger som utleveres, hvem de utleveres til og årsaken til at de utleveres. Dersom opplysningene er ikke-verifisert, skal dette fremgå særskilt. Nedtegningsplikten gjelder også for utlevering av opplysninger etter første ledd.

§ 28 *Taushetsplikt ved politiets andre oppgaver*

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til offentlige organer og private dersom det er nødvendig for å utføre oppgaver med andre politimessige formål enn kriminalitetsbekjempelse.

Bestemmelsene i § 27 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 29 *Taushetsplikt ved utlevering til politiets forvaltningsvirksomhet mv.*

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger gjøres kjent for andre tjenestemenn i politiet og påtalemyndigheten i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av politiets forvaltningsvirksomhet og sivile gjøremål.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om utlevering av opplysninger til politiets forvaltningsvirksomhet og sivile gjøremål.

§ 30 *Taushetsplikt ved utlevering til offentlige organer i deres interesse*

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til andre offentlige organer i deres interesse, dersom dette er nødvendig for å fremme mottakerorganets oppgaver etter lov eller for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte.

Bestemmelsene i § 27 tredje ledd første punktum og femte ledd gjelder tilsvarende.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om utlevering av opplysninger til offentlige organer i deres interesse, herunder hvem det skal utleveres opplysninger til, hvilke kategorier opplysninger som kan utleveres, hva som er kriteriene for at utlevering er nødvendig, den behandlingsansvarliges informasjonsplikt etter § 48 og den registrertes innsynsrett etter § 49 første ledd.

§ 31 *Taushetsplikt ved utlevering til private i deres interesse*

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til private i deres interesse, dersom dette er nødvendig for å fremme mottakerens oppgaver etter lov eller for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte.

Bestemmelsene i § 27 tredje ledd første punktum og femte ledd gjelder tilsvarende.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om utlevering av opplysninger til private i deres interesse, herunder hvem det er plikt til å utlevere opplysninger til, hvilke kategorier opplysninger som kan utleveres, hva som er kriteriene for at utlevering er nødvendig, den behandlingsansvarliges informasjonsplikt etter § 48 og den registrertes innsynsrett etter § 49 første ledd. Kongen gir for øvrig i forskrift nærmere regler om utlevering av opplysninger fra avsluttede straffesaker av hensyn til tungtveiende private eller offentlige interesser.

§ 32 *Taushetsplikt ved statistisk bearbeiding, utrednings- og planleggingsoppgaver mv.*

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger brukes for statistisk bearbeiding, utrednings-

og planleggingsoppgaver eller i forbindelse med revisjon eller annen form for kontroll.

§ 33 *Taushetsplikt ved forskning*

Når det finnes rimelig og ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser, kan det bestemmes at opplysninger i det enkelte tilfelle gis til bruk for forskning, uten hinder av taushetsplikten i § 23.

I straffesaker treffes beslutning etter første ledd av riksadvokaten og for øvrig av Politidirektoratet, eller av Justisdepartementet for så vidt gjelder opplysninger i saker som behandles av Politiets sikkerhetstjeneste.

Bestemmelsene i forvaltningsloven § 13d annet og tredje ledd og § 13e kommer til anvendelse så langt de passer.

§ 34 *Taushetsplikt ved utlevering til allmennheten i straffesak*

Taushetsplikten som nevnt i § 23 første ledd er ikke til hinder for at allmennheten gis opplysninger fra straffesak på følgende vilkår:

1. Når dette er nødvendig for å ivareta straffefølgningens allmennpreventive virkning, for offentlig kontroll med myndighetsutøvelsen og for å gi saklig og nøktern informasjon om hendelser av allmenn interesse. Det kan også gis opplysninger med det siktemål å bidra til oppklaring av lovbrudd, jf. § 26.
2. Opplysninger skal gis uten bruk av navn og andre identifiserende opplysninger, med mindre dette er nødvendig ut fra formålet, eller for å forhindre forveksling, eller opplysningene allerede er alminnelig kjent.
3. Opplysninger som ikke har vært etterforsket, skal normalt ikke offentliggjøres. Bestemmelsen i § 20 første ledd første punktum gjelder tilsvarende.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om opplysninger til allmennheten i straffesak.

§ 35 *Pålegg om taushetsplikt*

Politiet eller påtalemyndigheten kan pålegge taushetsplikt når mottaker får opplysninger undergitt taushetsplikt i forbindelse med at de uttaler seg til eller på annen måte bistår politiet eller påtalemyndigheten.

Politiet eller påtalemyndigheten kan pålegge enhver som utfører tjeneste eller arbeid for statlig eller kommunalt organ, taushetsplikt om opplysninger som nevnt i § 23 annet ledd når organet mottar opplysninger som er taushetsbelagt i henhold til denne loven.

Brudd på taushetsplikten etter første og annet ledd straffes etter straffeloven § 121 dersom vedkom-

mende er gjort oppmerksom på at overtredelse kan få slik følge. Vedkommende myndighet skal sørge for at taushetsplikten og straffetrusselen blir kjent for dem den gjelder, og kan kreve skriftlig erklæring om at de kjenner og vil respektere reglene.

Kapittel 7 Vandelskontroll og attester

§ 36 *Vandelskontroll*

Vandelskontroll kan bare foretas når den har hjemmel i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov. Opplysninger fra kontrollen gis på følgende måter:

1. Som politiattest. Dokumentet utstedes til bruk i mottakers interesse og kan inneholde opplysninger om hvorvidt en fysisk eller juridisk person har vært ilagt straff eller andre strafferettslige reaksjoner eller andre tiltak som følge av lovbrudd, eller er under straffefølgning. Poliattiattest utstedt i annet EØS-land likestilles med norsk politiattest. For utlevering av nye eller oppdaterte opplysninger etter at politiattest er utstedt gjelder § 43.
2. Som vandelsvurdering. Vurderingen gis til en mottaker som har rett til å innhente opplysninger om en person, fordi denne person er eller vil bli undergitt særlige plikter etter lov. Det kan innhentes opplysninger om forhold som nevnt i første ledd nr. 1.
3. Som straffattest. Dokumentet utstedes til bruk i straffesak og kan inneholde opplysninger om en fysisk eller juridisk person er ilagt straff eller andre strafferettslige reaksjoner eller andre tiltak som følge av lovbrudd.

Det kan i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov stilles krav om inntil 5 års botid i Norge dersom det i forbindelse med vandelskontroll ikke kan fremlegges politiattest som nevnt i første ledd nr. 1, og vesentlige samfunnshensyn tilsier det. Kravet til botid kan bare overstige 5 år dersom vesentlige sikkerhetsmessige hensyn tilsier det.

§ 37 *Formål som berettiger bruk av politiattest*

Poliattiattest, jf. § 36 første ledd nr. 1, kan bare brukes for å utelukke fysiske og juridiske personer fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon dersom

1. lovbruddet gjør en person uegnet, og manglende utelukkelse vil kunne medføre betydelige skadevirkninger,
2. manglende utelukkelse vil kunne virke støtende eller motvirke den alminnelige tillit,
3. stillingen mv. medfører ansvar for eller krever tillit hos personer som på grunn av alder, sykdom eller funksjonshemming har reduserte muligheter til å ta vare på seg selv eller sine interesser,
4. utelukkelse kan forhindre at personer begår over-

grep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer,

5. den kan bidra til å sikre at en person som skal adoptere eller over tid eller jevnlig skal ha helse- og omsorgsansvar for mindreårige, er egnet for oppgaven, eller
6. det er fare for at en person på ny vil begå lovbrudd.

Politiattest kan også brukes dersom folkerettslige forpliktelser krever dokumentasjon om forhold som nevnt i § 36 første ledd nr. 1.

§ 38 *Politiattest i særlige tilfeller*

Det kan utstedes politiattest til person som trenger politiattest for innreise, visum, arbeidstillatelse eller bosetting i et annet land, eller til andre formål der bestemmelser i andre land krever dokumentasjon om forhold som nevnt i § 36 første ledd nr. 1. Tilsvarende gjelder for person som søker om tilsetning ved utenlandsk ambassade eller lignende i Norge. Attesten kan være uttømmende og utvidet, jf. § 41, dersom det anses nødvendig og relevant ut fra de krav som er stilt i vedkommende lands nasjonale bestemmelser.

Kongen kan i forskrift til denne loven bestemme at det kan brukes politiattest utenfor de lovbestemte tilfeller. Vilkårene i § 37 gjelder tilsvarende.

Den Kongen bemyndiger, kan bestemme at det også i andre særlige tilfeller kan brukes politiattest. Slikt vedtak skal være tidsbegrenset og ikke overstige 15 måneder. Vedtaket kan ikke fornyes.

§ 39 *Politiattest for personer som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige (barneomsorgsattest)*

På politiattest som er begrunnet i formål som nevnt i § 37 første ledd nr. 4 skal det anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av straffeloven §§ 162, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, §§ 201a, 203, 204a, 219, 224, § 229 annet og tredje straffalternativ, §§ 231, 233 og 268 jf. 267. Overtredelse av straffeloven §§ 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, §§ 201a, 204a og 233 skal anmerkes i samsvar med § 41 nr. 1. Overtredelse av straffeloven §§ 162, 203, 219, 224, § 229 annet og tredje straffalternativ, §§ 231 og 268 jf. 267 skal anmerkes i samsvar med § 40.

Det må foreligge særlige grunner for at det i forskrift gitt i medhold av annen lovgivning skal kunne innføres krav om flere eller færre straffebestemmelser enn de som følger av første ledd.

Politiattest som er begrunnet i formål som nevnt i § 37 første ledd nr. 5 kan være uttømmende og utvidet, jf. § 41, dersom det følger av annen lovgivning.

§ 40 *Ordinær politiattest*

1. Med mindre annet er særskilt angitt i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov, skal det utstedes ordinær politiattest.
2. Med mindre annet fremgår av nr. 5, 6 eller 7, skal det i ordinær politiattest oppgis
 - a) dom på betinget og ubetinget fengsel,
 - b) dom på forvaring, eventuelt sikring,
 - c) dom på samfunnsstraff, eventuelt samfunnstjeneste,
 - d) dom på rettighetstap,
 - e) bot for lovbrudd med øvre strafferamme på fengsel i mer enn 6 måneder, og
 - f) dom på overføring til tvunget psykisk helsevern eller tvungen omsorg, eventuelt sikring.
3. Med unntak av tilfellene omhandlet i nr. 4, skal det i ordinær politiattest ikke oppgis
 - a) betinget dom hvor fastsetting av straff utstår,
 - b) påtaleunntatelse etter straffeprosessloven §§ 69 og 70,
 - c) bot for lovbrudd med øvre strafferamme på fengsel inntil 6 måneder,
 - d) forenklet forelegg,
 - e) overføring til behandling i konfliktråd, jf. straffeprosessloven § 71a, eller
 - f) overføring til barneverntjenesten.
4. Er det i samme reaksjonsileggelse ilagt reaksjoner som er omhandlet både i nr. 2 og 3, kan den samlede reaksjonen angis i attesten.
5. I ordinær politiattest skal det ikke oppgis reaksjoner som er ilagt ved dom avsagt eller forelegg vedtatt mer enn 3 år før utstedelsen, med mindre annet følger av nr. 6, 7 eller 8. Varig rettighetstap oppgis alltid.
6. I ordinær politiattest skal det ikke oppgis dom på betinget fengsel eller bot, dersom lovbruddet er begått mer enn 2 år før utstedelsen av person under 18 år.
7. På ordinær politiattest skal oppgis dom på
 - a) ubetinget fengsel over 6 måneder, dersom den dømte er løslatt mindre enn 10 år før politiattesten utstedes,
 - b) forvaring, eventuelt sikring, dersom den dømte er løslatt mindre enn 10 år før politiattesten utstedes,
 - c) samfunnsstraff, eventuelt samfunnstjeneste, der den subsidiære fengselsstraff er over 6 måneder og samfunnsstraffen er gjennomført mindre enn 10 år før politiattesten utstedes,
 - d) rettighetstap, som er opphørt mindre enn 10 år før politiattesten utstedes, og
 - e) overføring til tvunget psykisk helsevern eller tvungen omsorg, eventuelt sikring, dersom reaksjonen opphørte mindre enn 10 år før politiattesten utstedes. Tilsvarende skal opphør av slik reaksjon anmerkes på attesten.

8. Har en person flere dommer på ubetinget fengsel i 6 måneder eller mer, sikring, forvaring eller overføring til tvunget psykisk helsevern eller tvungen omsorg, tas alle dommene med i politiattesten, selv om bare en av dem skal oppgis etter tidsfristen i nr. 7.
9. Kongen gir i forskrift nærmere regler om anmerkning av utenlandske reaksjoner og tiltak på politiattest.

§ 41 *Uttømmende og utvidet politiattest*

1. På uttømmende politiattest skal det anmerkes alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som er registrert i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd. Tidsbegrensningene i § 40 gjelder ikke. På uttømmende politiattest skal det likevel ikke anmerkes
 - a) overføring til konfliktråd etter straffeprosessloven § 71a, dersom vedkommende ikke har begått nye lovbrudd 2 år etter at konfliktrådsbehandlingen er avsluttet med godkjent avtale,
 - b) forenklet forelegg, og
 - c) reaksjon ilagt en person som var under 18 år på gjerningstidspunktet og som ikke har begått alvorlig eller gjentatte lovbrudd, og som heller ikke har begått nye lovbrudd. Kongen gir i forskrift nærmere regler om blant annet hvor lenge lovbrudd begått i ung alder skal anmerkes på uttømmende politiattest og hva som skal anses som alvorlig og gjentatte lovbrudd.
2. På politiattest som nevnt i nr. 1 og § 40 kan verserende saker bare anmerkes dersom det følger av lov eller forskrift gitt i medhold av lov (utvidet politiattest). Anmerkes verserende saker, skal politiattesten gi en kort forklaring på hva den verserende saken gjelder, hva slags straffebud saken gjelder og hvor langt saken har kommet i den påtalemessige behandlingen.

§ 42 *Anmerkning av færre opplysninger på politiattesten*

Den Kongen bemyndiger, kan beslutte at færre opplysninger skal anmerkes på politiattesten, dersom dette ikke strider mot formålet med politiattesten og anmerkningen kan få uforholdsmessige konsekvenser for den politiattesten gjelder.

§ 43 *Utlevering av nye eller oppdaterte opplysninger etter at politiattest er utstedt*

Brukeren av tidligere utstedt politiattest kan få utlevert nye opplysninger av betydning, dersom vilkårene for utstedelse av politiattest fortsatt er til stede. Det kan ikke utleveres andre opplysninger enn de som fremgår av hjemmelsgrunnlaget for utstedelse av den opprinnelige attesten.

Den som har begjært utstedelse av politiattest, skal snarest mulig varsles om at nye opplysninger er utlevert til brukeren. Dersom det ikke foreligger nye opplysninger, avsluttes saken ved at brukeren gis beskjed om dette.

§ 44 *Saksbehandlingsregler for utstedelse av politiattest*

Begjæring om utstedelse av politiattest må fremsettes av den personen politiattesten gjelder. Personen må identifisere seg på en tilstrekkelig måte.

Den som begjærer utstedelse, må dokumentere at han oppfyller vilkårene.

Politiattesten skal utstedes snarest mulig, og sendes til den som har begjært den.

§ 45 *Vandelsvurdering*

På en vandelsvurdering skal det anmerkes reaksjoner som nevnt i § 41 nr. 1, med mindre noe annet fremgår av lov eller forskrift gitt i medhold av lov.

Mottakeren kan kreve vandelsvurdering uten at den vandelsvurderingen gjelder har samtykket. Bestemmelsen i § 48 annet ledd nr. 1 gjelder tilsvarende.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om vandelsvurdering.

§ 46 *Straffattest*

Til bruk i den enkelte straffesak kan politiet, påtalemyndigheten, kriminalomsorgen og domstolene fremsette begjæring om straffattest om navngitt person.

I straffattesten skal alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som følge av lovbrudd anmerkes. Opplysninger som gjelder foretak kan bare brukes i attest som gjelder foretaket.

§ 47 *Taushetsplikt for mottaker av opplysninger om vandelskontroll*

Enhver som mottar opplysninger i vandelskontroll som nevnt i §§ 38 til 45 skal hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til opplysninger i vandelskontrollen.

Brudd på taushetsplikten etter første ledd straffes etter straffeloven § 121, dersom mottaker av opplysningene er gjort oppmerksom på at overtredelse kan få slike følger.

Kapittel 8 Informasjonsplikt, innsyn, retting, sperring og sletting

§ 48 *Plikt til å informere den registrerte*

Den behandlingsansvarlige har plikt til å informere den registrerte om at det er utlevert personopp-

lysninger til offentlige organer og private interesser, jf. §§ 30 og 31.

Informasjonsplikten gjelder likevel ikke

1. der den behandlingsansvarlige i lov eller i medhold av lov har utleveringsplikt,
2. der det er nødvendig å gjøre unntak av hensyn til kriminalitetsbekjempelse, vern av andre personer enn den registrerte eller mottakerorganets lovpålagte kontrolloppgaver,
3. der utlevering ikke er av vesentlig betydning for den registrerte, eller
4. der det i lov eller i medhold av lov er bestemt at informasjonsplikten ikke gjelder.

§ 49 Innsyn

I den enkelte straffesak har den registrerte rett til dokumentinnsyn i samsvar med straffeprosesslovens regler.

Utenfor den enkelte straffesak har den registrerte rett til å få opplyst hvilke opplysninger som er registrert om seg selv.

Den registrerte har, både i og utenfor den enkelte straffesak, rett til å få opplyst hvorvidt opplysninger om vedkommende er utlevert, hvem de er utlevert til og hvilke opplysninger som er utlevert.

Innsyn etter annet og tredje ledd kan nektes dersom det er nødvendig av hensyn til

1. kriminalitetsbekjempelsen,
2. nasjonal og offentlig sikkerhet,
3. gjennomføring av strafferettslige reaksjoner,
4. vern av andre personer enn den registrerte, eller
5. mottakerorganets lovpålagte kontrolloppgaver.

§ 50 Sletting, sperring og avlevering av opplysninger som ikke lenger er nødvendige for formålet

Opplysninger skal ikke lagres lenger enn det som er nødvendig for formålet med behandlingen. Opplysningene skal slettes eller sperres, med mindre de skal oppbevares i henhold til lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv eller annen lovgivning.

Den behandlingsansvarlige kan uten hinder av første ledd lagre personopplysninger for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål, dersom samfunnets interesse i at opplysninger lagres, klart overstiger de ulempene den kan medføre for den enkelte. Opplysningene skal ikke oppbevares på måter som gjør det mulig å identifisere den registrerte lenger enn nødvendig.

Bestemmelsen i første ledd gjelder ikke for opplysninger i straffesaksdokumenter.

§ 51 Retting, sperring og sletting av opplysninger med feil eller mangler

Den behandlingsansvarlige skal av eget tiltak eller på begjæring av den registrerte rette opplysninger som er mangelfulle, og om mulig eller nødvendig supplere eller oppdatere dem. Mangelfulle opplysninger som åpenbart ikke kan ha betydning som dokumentasjon, kan slettes.

Opplysninger som er beheftet med en feil som ikke kan rettes, skal sperres eller slettes. Dersom det er grunn til å tro at sletting vil kunne påvirke den registrertes legitime interesser, skal opplysningene sperres.

Opplysninger som er sperret i medhold av denne paragrafen kan bare brukes dersom det er nødvendig for å dokumentere hva som ble behandlet av opplysninger.

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder ikke for opplysninger i straffesaksdokumenter.

§ 52 Bruk av opplysninger som er sperret

Opplysninger som er sperret med hjemmel i §§ 50 eller 51 eller på annet grunnlag, kan bare brukes til de formål som gjorde at opplysningen ikke ble slettet. Kongen gir i forskrift nærmere regler om hvilke formål sperrede opplysninger kan brukes til.

§ 53 Politiets handleplikt ved feil eller mangler

Dersom det er behandlet mangelfulle opplysninger som nevnt i § 51 eller det er skjedd andre brudd på loven, skal den behandlingsansvarlige så langt som mulig sørge for at feilen ikke får betydning for den registrerte. Er opplysningene utlevert, skal mottaker av opplysningene varsles om feilen uten unødig opphold.

§ 54 Saksbehandlingsregler for innsyn, retting, sperring og sletting

Begjæring om innsyn, retting, sperring eller sletting av opplysninger skal fremsettes skriftlig til politiet eller påtalemyndigheten. Begjæringen må angi hvilke behandlinger den gjelder. Den som fremsetter begjæringen må identifisere seg på en tilstrekkelig måte. Den behandlingsansvarlige avgjør om begjæringen skal tas til følge, og påser at det kun er vedkommendes opplysninger som rettes, sperres, slettes eller det gis innsyn i.

Begjæringen skal besvares snarest mulig og senest innen 30 dager. Dersom begjæringen tas til følge, skal opplysningene gis skriftlig, med mindre Kongen bestemmer annet for den enkelte behandling.

Dersom begjæringen ikke tas til følge, skal det gis en begrunnelse som ikke tilkjenner at det foreligger en registrering.

Kapittel 9 Klageadgang og erstatning

§ 55 Klageadgang

Den registrerte eller den som antar å være registrert kan påklage avgjørelser truffet i medhold av denne loven til overordnet organ, herunder avgjørelser om

1. vandelskontroll,
2. brudd på taushetsplikten,
3. innsyn, retting, sperring og sletting, eller
4. erstatning.

Riksadvokatens avgjørelser kan ikke påklages. For øvrig gjelder bestemmelsene i forvaltningsloven kapittel VI så langt de passer.

Den registrertes rettigheter etter §§ 59 og 68 berøres ikke av bestemmelsene i denne paragraf.

Bestemmelsen i § 54 siste ledd gjelder tilsvarende.

§ 56 Erstatning

Den behandlingsansvarlige skal erstatte skade som er oppstått som følge av at opplysninger er behandlet i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, selv om ingen har skyld i skaden. Ved brudd på reglene om utlevering og taushetsplikt i §§ 19 til 35 gjelder de alminnelige erstatningsregler. Erstatningen skal svare til det økonomiske tapet som den skadelidte påføres som følge av den ulovlige behandlingen av opplysningene.

Den behandlingsansvarlige kan også pålegges å betale slik erstatning for skade av ikke-økonomisk art (oppreisning) som synes rimelig med mindre det godtgjøres at skaden ikke skyldes feil eller forsømmelse på den behandlingsansvarliges side.

Når krav fremsettes etter at en person har vært siktet i en straffesak, gjelder likevel behandlingsreglene i straffeprosessloven kapittel 31 så langt de passer og ikke annet er fastsatt i medhold av loven her.

Kapittel 10 Meldeplikt og tilsyn

§ 57 Meldeplikt

Den behandlingsansvarlige skal før etablering av registre som nevnt i §§ 9 til 13, eller før behandling av opplysninger som har samme eller annet politimessig formål, gi melding til Datatilsynet. Politiets sikkerhetstjeneste har ikke meldeplikt.

Melding skal gis senest 30 dager før behandlingen av opplysningene starter. Datatilsynet skal gi den behandlingsansvarlige kvittering for at melding er mottatt.

Unntatt fra meldeplikten er behandling av opplysninger i tilknytning til en straffesak.

For sentrale registre sendes hovedmelding og tilslutningsmelding.

Melding skal sendes på fastsatt skjema. Meldingen skal inneholde sentrale forhold ved behandlingen, herunder behandlingsansvarlig, formålet med behandlingen, opplysningskategorier som kan regis-

trerres, hvem som har tjenestemessig behov for opplysningene, hvem opplysningene utleveres til og hvordan reglene om informasjonssikkerhet og internkontroll er oppfylt.

Datatilsynet skal føre en systematisk og offentlig fortegnelse over alle behandlinger som er meldt i henhold til første ledd. Fortegnelsen skal inneholde alle opplysninger i meldingen, med unntak av de deler av meldingen som av hensyn til kriminalitetsbekjempelsen er nødvendig å unnta, eller som kunne skade rikets sikkerhet, landets forsvar eller forholdet til fremmede makter dersom de ble kjent.

Den behandlingsansvarlige må sende ny melding før det gjøres endringer i det som tidligere er meldt. Uavhengig av om det har skjedd endringer, skal det gis ny melding 3 år etter at forrige melding ble gitt.

§ 58 Datatilsynets tilsynskompetanse

Datatilsynet skal føre tilsyn med at loven og forskrifter gitt i medhold av loven blir fulgt, og at feil eller mangler blir rettet. Dette gjelder ikke opplysninger som behandles av Politiets sikkerhetstjeneste, hvor Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjenesten utøver tilsyn i medhold av § 68 og lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.

§ 59 Datatilsynets kontroll etter begjæring fra den registrerte

Datatilsynet skal etter begjæring fra den registrerte, eller den som antar å være registrert, kontrollere at opplysningene om vedkommende er behandlet i samsvar med loven og at reglene om innsyn er fulgt.

Bestemmelsen i § 54 siste ledd gjelder tilsvarende.

§ 60 Datatilsynets virkemidler

Datatilsynet kan gi den behandlingsansvarlige pålegg om at behandling av opplysninger i strid med §§ 15 og 16 skal opphøre eller stille vilkår som må oppfylles for at behandlingen skal være i samsvar med disse bestemmelsene. Datatilsynet kan ved behandling av opplysninger utenfor straffesak dessuten gi den behandlingsansvarlige pålegg om at behandling i strid med denne loven skal opphøre eller stille vilkår som må oppfylles for at behandlingen skal være i samsvar med loven. Datatilsynet kan likevel ikke gi pålegg om innsyn i opplysninger som er unntatt fra innsynsrett etter § 49, eller gi pålegg om overholdelse av reglene om utlevering og taushetsplikt i kapittel 5 og 6 eller vandelskontroll i kapittel 7.

Datatilsynet kan gi anmerkning dersom det finner at behandling av opplysninger i forbindelse med straffesaker er i strid med loven. Det samme gjelder for behandling som nevnt i første ledd siste punktum.

Slik anmerkning skal meddeles den behandlingsansvarlige med gjenpart til den behandlingsansvarliges overordnede organ.

Datatilsynets vedtak etter første ledd kan påklages til Personvernemnda.

§ 61 *Tilgang*

Datatilsynet og Personvernemnda kan kreve de opplysninger som er nødvendige for at de kan gjennomføre sine oppgaver.

Datatilsynet og Personvernemnda kan som ledd i sine oppgaver etter loven kreve adgang til de steder der opplysninger behandles og der det finnes hjelpemidler for behandlingen. Datatilsynet kan gjennomføre prøver og kontroller som de mener er nødvendige, og kreve bistand fra personalet på stedet i den grad dette må til for å få utført prøvene eller kontrollene.

Rett til å kreve opplysninger eller tilgang til lokaler og hjelpemidler i henhold til første og annet ledd er ikke begrenset av bestemmelser om taushetsplikt.

§ 62 *Taushetsplikt og politiattest*

Personer som gjennom tilsyn får tilgang til opplysninger underlagt taushetsplikt etter kapittel 4, er underlagt samme taushetsplikt.

Det kan kreves uttømmende og utvidet politiattest for personer som skal utføre tilsyn.

§ 63 *Personvernrådgiver*

Den behandlingsansvarlige kan inngi erklæring til Datatilsynet om at det er etablert en ordning med personvernrådgiver.

Kongen gir forskrift om det nærmere innholdet i ordningen.

Kapittel 11 *Politiets sikkerhetstjeneste*

§ 64 *Nødvendighetskravet for Politiets sikkerhetstjeneste*

Politiets sikkerhetstjeneste kan bare behandle opplysninger når det er nødvendig ut fra politimessige formål og forvaltningsvirksomhet i tjenesten. I tillegg må vilkårene i annet og tredje ledd være oppfylt.

I den enkelte straffesak følger adgangen til å behandle opplysninger reglene i straffeprosessloven.

Utenfor den enkelte straffesak kan opplysninger bare behandles av Politiets sikkerhetstjeneste der det 1.

- a) ved opprettelse av forebyggende sak er grunn til å undersøke om noen forbereder et lovbrudd som Politiets sikkerhetstjeneste har til oppgave å forebygge, eller
- b) for øvrig anses nødvendig i forebyggende øyemed å behandle opplysninger av betydning for

utførelsen av arbeidsoppgavene i politiloven §§ 17b eller 17d, herunder opplysninger om utlending der det etter en konkret sikkerhetsmessig vurdering anses nødvendig å behandle slike opplysninger. Ved denne nødvendighetsvurderingen må det tas i betraktning om behandlingen er forholdsmessig ut fra om utlendingen kommer fra land eller områder som det i henhold til aktuell trusselvurdering knytter seg en risiko til i forhold til oppgavene etter politiloven §§ 17b og 17c, eller hans bakgrunn for øvrig. Tilsvarende kan Politiets sikkerhetstjeneste også behandle opplysninger om referansepersoner i Norge for slike utlendinger,

2. er nødvendig for tjenestens utarbeidelse av trusselvurderinger,
3. er nødvendig for samarbeidet med andre lands politimyndigheter og sikkerhets- og etterretningstjenester,
4. er nødvendig for personkontroll eller akkreditering med de begrensninger som følger av § 67, eller
5. er nødvendig for å dokumentere hvilken over-skuddsinformasjon som er gjort tilgjengelig for andre.

§ 65 *Tidsbegrenset unntak fra kravene til formålsbestemthet, nødvendighet og relevans*

Opplysninger kan uansett behandles i 4 måneder dersom det er nødvendig for å avklare om kravene i § 4, § 64 tredje ledd og § 6 første ledd nr. 1 er oppfylt.

Bestemmelsene i § 8 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 66 *Informasjonsplikt og innsyn*

Reglene om informasjonsplikt i § 48 og innsynsrett i § 49 annet og tredje ledd gjelder ikke for Politiets sikkerhetstjeneste.

Offentleglova gjelder ikke for innsyn i opplysninger som behandles av Politiets sikkerhetstjeneste i medhold av denne loven.

For innsyn i opplysninger som behandles i forbindelse med sikkerhetsklarering gjelder bestemmelsene gitt i eller i medhold av sikkerhetsloven.

§ 67 *Personkontroll*

Til bruk i en aktuell sak om personkontroll kan Politiets sikkerhetstjeneste behandle opplysninger som er av betydning for spørsmålet om klarering. Mottar Politiets sikkerhetstjeneste opplysninger som reiser tvil om en allerede sikkerhetsklarert person er sikkerhetsmessig skikket, kan opplysningene behandles og videreformidles til klareringsmyndigheten.

Politiets sikkerhetstjeneste skal ikke innhente eller behandle opplysninger utelukkende fordi opplys-

ningene kan være av betydning for en fremtidig personkontroll.

Bestemmelsene i § 20 gjelder tilsvarende for utlevering av personkontrollopplysninger.

§ 68 Tilsyn og den registrertes begjæring om kontroll

Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjenesten utøver tilsyn i medhold av lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.

Utvalget skal etter begjæring fra den registrerte eller den som antar å være registrert kontrollere at opplysningene om vedkommende er behandlet i samsvar med loven. Begjæring om kontroll av behandling av opplysninger i Politiets sikkerhetstjeneste fremmes i henhold til lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.

Bestemmelsen i § 54 siste ledd gjelder tilsvarende.

Kapittel 12 Forskrifter

§ 69 Forskrifter

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler til gjennomføring av denne lov, herunder om

1. nærmere avgrensning av lovens virkeområde, jf. § 3, og at loven kan komme til anvendelse for andre enn politi og påtalemyndighet,
2. hvordan lovens bestemmelser tilpasses for behandling av opplysninger i straffesaker,
3. samtykke, jf. § 2 nr. 7,
4. hvilke opplysninger som kan behandles etter §§ 5 og 64,
5. gjennomføring av tidsbegrenset unntak, jf. §§ 8 og 65,
6. registrene som nevnt i kapittel 3, herunder hvilke opplysninger som kan behandles,
7. informasjonssikkerhet ved behandling av opplysninger etter denne lov, jf. § 15, herunder nærmere regler om organisatoriske og tekniske sikkerhetstiltak, og hvem som er behandlingsansvarlig for de ulike behandlingene,
8. internkontroll, jf. § 16,
9. tilgang, og hvem som har tjenestemessig behov for opplysninger, jf. § 21,
10. utlevering av ikke-verifiserte opplysninger, jf. § 27,
11. gjennomføring av bestemmelsene om utlevering

- og taushetsplikt, jf. kapittel 5 og 6,
12. bruk og utstedelse av politiattest, herunder
 - a) bruk av politiattest i særlige tilfeller, jf. § 38,
 - b) anmerkning av verserende saker, jf. § 41 nr. 2,
 - c) om hvordan fornyet vandelskontroll skal gjennomføres, jf. § 43,
 - d) at politiattest kan utstedes før vilkårene for å få politiattest er oppfylt, hvordan søkere skal identifisere seg, hvor søknad om politiattest skal fremsettes, hvordan forsendelse av attester skal foregå dersom de ikke sendes direkte til søkeren, saksbehandlingstid for behandling av politiattester og krav til oppbevaring av politiattester, jf. §§ 44 og 47,
13. straffattest, jf. § 46, og akkreditering, jf. blant annet § 64 tredje ledd nr. 4,
14. hvem som har rett til informasjon og hvordan informasjon skal gis, jf. § 48,
15. hvordan innsyn skal gjennomføres, jf. § 49,
16. når og hvordan retting, sperring og sletting skal gjennomføres, jf. §§ 50 og 51,
17. oppbevaring og bruk av sperrede opplysninger, jf. § 52,
18. når skriftlig utlevering kan unntas, dersom dette antas å kunne misbrukes, jf. § 54,
19. hvem som er klageorgan for avgjørelsene som er gjenstand for klage, jf. § 55, og nærmere regler om behandlingen av klager som gjelder brudd på taushetsplikten, jf. § 55 første ledd nr. 2,
20. unntak fra forvaltningsloven kapittel VI og saksbehandlingsregler i klagesaker, jf. § 55,
21. anvendelsen av behandlingsreglene i straffeprosessloven kapittel 31 i saker om erstatning som nevnt i § 56 tredje ledd,
22. hva meldingen skal inneholde, om unntak fra meldeplikt og forenklet meldeplikt, jf. § 57,
23. saksbehandlingsregler i forbindelse med kontroll etter §§ 59 og 60.

Kongen kan videre i forskrift gi nærmere regler om behandling av opplysninger som følger av konvensjoner mv. som nevnt i § 22 annet ledd.

Kapittel 13 Sluttbestemmelser

§ 70 Ikraftsetting

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at ulike bestemmelser i loven kan tre i kraft til forskjellig tid.

Oslo, i justiskomiteen, den 9. februar 2010

leder

ordfører

